

Passend beleid Huishoudelijke ondersteuning regio Rivierenland

Eindrapportage voor de gemeente Buren, Neder-Betuwe en Tiel

03 Juni 2019
A1800014562

Disclaimer

Dit eindrapport is opgesteld voor het samenwerkingsverband voor Wmo in de regio Rivierenland in opdracht van de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel. Het rapport is specifiek ingericht naar het (beoogde) beleid in de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel. Derhalve is dit rapport niet bedoeld voor andere partijen, buiten deze doelgroep, en het gebruik van dit rapport door andere partijen is dan ook voor eigen risico, dit geldt ook voor de overige gemeenten in de regio Rivierenland. KPMG aanvaardt geen aansprakelijkheid voor het gebruik van dit rapport anders dan waarvoor het is opgesteld en aanvaardt geen aansprakelijkheid jegens andere partijen dan de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel.

Samenvatting

De gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel willen de inrichting van de huishoudelijke ondersteuning (HO) onderbouwen met objectief en onafhankelijk onderzoek.

Ten tijde van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 hebben de gemeenten beleid ingericht als vervolg op taken die er al waren binnen de Wmo 2007. Binnen het samenwerkingsverband voor de Wmo in de regio Rivierenland wordt gewerkt met een uniform activiteitenkader, waarbij iedere gemeente haar eigen beleid heeft vastgesteld. Dit beleid is door Buren vastgelegd in de “Beleidsregels voorzieningen Wmo gemeente Buren 2017”. De gemeenten Neder-Betuwe en Tiel hebben geen formeel beleid, wel is de huidige werkwijze vastgesteld door het college.

In de regio is de HO ingericht als een maatwerkvoorziening waarbij wordt beschikt op resultaat. In elke afzonderlijke situatie wordt gekeken voor welk resultaat ondersteuning benodigd is. De voorziening wordt toegekend als na een individueel onderzoek (zoals beoogd met de Wmo 2015) blijkt dat de specifieke beperkingen, de behoeften en persoonskenmerken van de cliënt er om vragen. Bij het bepalen van de benodigde ondersteuning wordt gebruik gemaakt van een activiteitenkader. Door de aanbieder wordt in samenspraak met de cliënt bepaald welke inzet van medewerkers nodig is om het beschikte resultaat te bereiken.

De gemeenten Buren en Neder-Betuwe zijn voornemens over te stappen naar een andere invulling van de HO met beschikking op uren. Zowel voor het beschikken op uren als op resultaat is het van belang dat de geboden ondersteuning is onderbouwd met een duidelijke en objectief verifieerbare maatstaf.

Door landelijke discussies zien de opdracht gevende gemeenten zich genoodzaakt om hun beleid nader te onderbouwen. In de gemeente Tiel is de noodzaak voor nadere onderbouwing onderschreven door een uitspraak van de Rechtbank Gelderland op 11 januari 2018 (zie pagina 13).

De gemeenten kunnen de uitkomsten van dit onderzoek gebruiken om hun HO-beleid aan te scherpen en objectief te onderbouwen. Het doel is om uniforme richtlijnen te bepalen voor de HO in de regio, welke bruikbaar zijn voor de verschillende uitvoeringsvarianten en gemeenten. In het onderzoek is specifieke aandacht geweest voor de beleidskeuzes van Tiel, Buren en Neder-Betuwe. Voor de gemeente Tiel (resultaatgericht) zijn de normtijden noodzakelijk om tot een product te komen en niet ter onderbouwing van de geboden ondersteuning in uren richting cliënten. De gemeenten Buren en Neder-Betuwe kunnen bij de overgang naar beschikken op uren de uitkomst gebruiken om de geboden ondersteuning (aantal uren) te onderbouwen.

Recente ontwikkelingen in relatie tot beschikken op resultaat

Het voorliggende onderzoek is in het najaar van 2018 grotendeels afgerond. Mede door nieuwe uitspraken van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) eind 2018 is gewacht tot nadere duiding van het Rijk. De CRvB is tot de conclusie gekomen dat de door gemeenten ontwikkelde praktijk van het resultaat gericht beschikken de betrokken cliënten onvoldoende rechtszekerheid biedt.

In april 2019 heeft minister Hugo de Jonge aangegeven voornemens te zijn een wetswijziging door te voeren in de Wmo. Aanleiding hiervoor zijn de uitspraken van de CRvB over resultaatgericht beschikken bij huishoudelijke ondersteuning en een uitspraak van de Raad over de vraag aan welke eisen een normenkader moet voldoen. Met de wetswijziging wordt de rechtszekerheid van cliënten beter verankerd bij het beschikken op resultaat en zal het ondersteuningsplan een plek krijgen (in het ondersteuningsplan wordt dan de «frequentie x activiteit» benoemd).

Met deze voorgenomen wetswijziging blijft het in de toekomst mogelijk om te beschikken op resultaat. De gemeente Tiel kan dit onderzoek gebruiken om invulling te geven aan de inrichting van de huishoudelijke ondersteuning in lijn met de voorgenomen wijzigingen in de wet.

Samenvatting (vervolg)

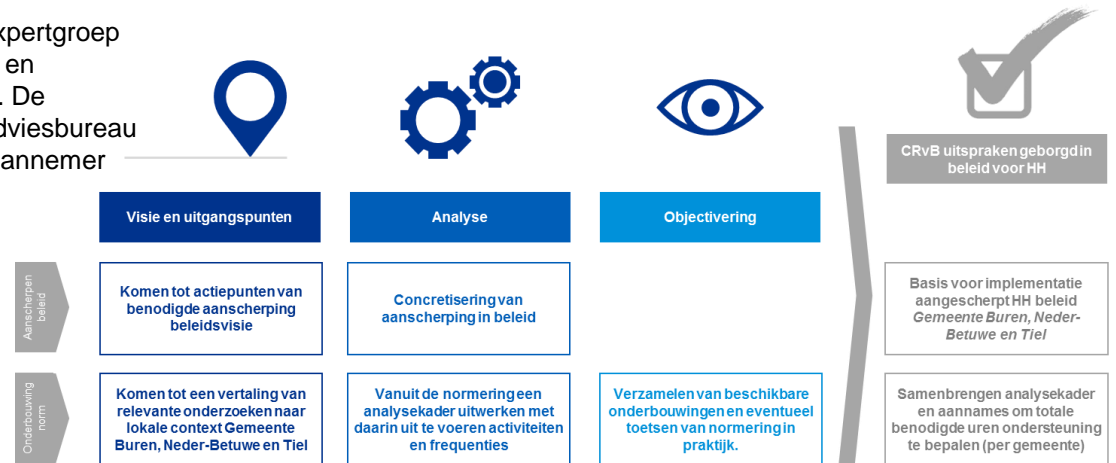
Onderzoek aan de hand van eerder uitgevoerde tijdsmetingen in de praktijk en expertrichtijden.

De gevolgde aanpak bouwt voort op eerdere onderbouwing en inzichten die KPMG heeft opgedaan bij andere gemeenten, waaronder de gemeente Utrecht. De methode toegepast in het onderzoek bestaat uit drie stappen leidend tot deze rapportage, namelijk 'Visie en uitgangspunten', 'Analyse' en 'Objectivering'. Tijdens de eerste stap werd het HO-beleid aangescherpt o.b.v. een documentenanalyse en een inhoudelijke bijeenkomst met de betrokkenen uit de regio Rivierenland. Het aangepaste beleid werd vervolgens getoetst in een expertgroep om deze op inhoud te kunnen borgen. Daarnaast stelde deze expertgroep per te bereiken resultaat vast wat de ten minste benodigde activiteiten zijn en de ten minste benodigde frequentie per activiteit om deze uitkomsten in de regionale situatie te bereiken. Hiervoor was de kennis en uitkomsten uit expertgroep bijeenkomsten van eerdere relevante onderzoeken gebruikt als startpunt.

De gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel hebben zelf een expertgroep samengesteld met afvaardiging van de aanbieders, participatie- en cliëntraden, en consultants ter borging van de regionale kennis. De expertgroep is verrijkt met kennis vanuit Atir als onafhankelijk adviesbureau op het gebied van facilitaire schoonmaak (opererend als onderaannemer KPMG Health).

Aan de hand van het HO-beleid in de regio en de vastgestelde aanpassingen en gerelateerde richtlijn is als tweede stap een analysekader ontwikkeld dat inzicht geeft in de invulling van de richtlijn. Met andere woorden: de benodigde activiteiten per resultaatgebied en de frequentie per activiteit om het resultaat te bereiken. Dit analysekader was het startpunt voor het verzamelen van beschikbare tijdsonderbouwingen gedurende de derde stap. Gerichte tijdsmetingen werden waar mogelijk gebruikt uit eerdere onderzoeken uit andere gemeenten, en aangevuld met richttijden opgesteld door de expertgroep in de regio Rivierenland.

Met het analysekader en de beschikbare tijdsonderbouwingen is bepaald hoeveel tijd gemiddeld nodig is om de gewenste resultaten van de HO-voorziening te bereiken. Deze benodigde tijd is berekend door de richttijden te vermenigvuldigen met de frequentie voor de activiteit en te corrigeren voor de mate van voorkomen van de verschillende activiteiten.

Samenvatting (vervolg)

Benodigde aanpassingen voor toekomstig HO-beleid in de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel

Uit het onderzoek is gebleken dat aanpassingen in het HO-beleid mogelijk/nodig is. De uitgangspunten van het beoogde beleid voor de drie gemeenten zijn bepaald in dit onderzoek. De gemeenten dienen het beleid zelf (nader) uit te werken en vast te stellen.

De aandachtspunten bij de uitwerking van het beleid zijn afhankelijk van de gehanteerde uitvoeringsvariant. De gemeenten kunnen hierbij gebruik maken van het rapport "[Wmo 2015 in uitvoering: passend en onderbouwd \(lokaal\) beleid voor hulp bij het huishouden](#)". De gemeente Buren en Neder-Betuwe zijn voornemens om over te stappen naar een andere invulling van de HO. De gemeenten beogen een algemene voorziening in combinatie met een maatwerkvoorziening in te richten, waarbij wordt beschikt op uren. Bij deze overgang is het van belang dat het beleid hierop wordt aangepast.

Het doel van de huishoudelijke ondersteuning blijft onveranderd ten opzichte van de huidige uitvoering. De omvang en de afbakening blijft vergelijkbaar met de huidige ondersteuning, maar dient verder uitgewerkt en geconcretiseerd te worden. Binnen de huishoudelijke ondersteuning worden de volgende resultaatgebieden onderscheiden:

1. Schoon en leefbaar huis
2. Beschikken over schone kleding en bedden- en linnengoed
3. Beschikken over gestreken representatieve kleding
4. Beschikken over benodigde levensmiddelen
5. Bereiden van een broodmaaltijd.
6. Bereiden van een warme maaltijd.

7. Organisatie van huishoudelijke taken.

8. Zorg voor kinderen

Het achtste resultaatgebied 'Zorg voor kinderen' valt buiten de scope van dit onderzoek.

De volgende aandachtspunten zijn tijdens dit onderzoek geïdentificeerd:

- Voor de niet-frequente ruimten zullen een aantal activiteiten formeel worden opgenomen in het activiteitenkader van de gemeenten.
- De wasdroger, wasmachine en magnetron zijn als voorliggend verondersteld.
- In het buitengebied zijn geen glazenwassers actief. Desondanks is gekozen om het zemen van de ramen buiten niet op te nemen in de ondersteuning. Hiervoor dient een andere oplossing gevonden te worden.
- Uit het beleid dient duidelijk naar voren te komen wat wordt verstaan onder de gebruikelijke hulp en wat van de cliënt zelf verwacht mag worden.
- In het beleid dient voldoende duidelijk te zijn hoe de gemeenten waarborgen dat de HO de kwetsbare burgers bereikt en ondersteunt.

Samenvatting (vervolg)

Toepassing richtlijn

De getoonde tijden zijn vastgesteld op basis van de voorgenomen beleidsaanpassingen in dit onderzoek en het daarbij horende analysekader. In het onderzoek is geen rekening gehouden met activiteiten die cliënten zelf uit kunnen voeren en activiteiten die mensen uit het sociaal netwerk uit kunnen voeren. De in dit onderzoek berekende totaal benodigde tijd moet daarom gezien worden als een richtlijn en geen norm. In de praktijk verschilt de benodigde tijd, afhankelijk van de individuele situatie van de cliënt. Er zijn meerdere factoren die beïnvloeden of meer of minder tijd nodig is om de resultaten te bereiken. Maatwerk staat voorop.

De benodigde tijden zoals bepaald in dit onderzoek kunnen bij beschikken op uren gebruikt worden in de bepaling van de ondersteuning richting de cliënt (activiteiten *maal* frequentie *maal* tijd). Hierbij merken we op dat de doorrekening een representatief gemiddelde totaaltijd oplevert per resultaatgebied (of per cluster van activiteiten) en niet tot richtlijnen per activiteit.

Bij de inrichting van een algemene voorziening met basisuren kan de uitkomst van dit onderzoek gebruikt worden om de omvang van de voorziening te bepalen. Het uitgangspunt hierbij is dat de voorziening voor een brede groep passend dient te zijn. Binnen de uren kunnen de cliënten samen met de HO een verdeling en focus aanbrengen voor de inzet. Als de algemene voorziening niet passend is, dan kan de cliënt aanvullende ondersteuning krijgen in de maatwerkvoorziening.

Bij resultaatgericht indiceren dienen de tijden uit dit onderzoek voor het vaststellen van het product met de aanbieder. Dit wil zeggen dat de gemeente en aanbieder op basis van de totale normtijden in de verschillende resultaatgebieden, en eventuele beïnvloedende factoren, kunnen bepalen

hoeveel ondersteuning gemiddeld benodigd is. Op basis van dit aantal uren kan een goed onderbouwde financiële afspraak bepaald worden van waaruit de aanbieder per huishouden op maat een resultaat organiseert. Binnen deze afspraak is de aanbieder vrij om in samenspraak met de cliënt de wijze van invulling van de ondersteuning te bepalen. Het is wel belangrijk om de cliënt daarbij helderheid te verschaffen over de aanpak en frequenties om verwachtingen helder en bespreekbaar te maken en de cliënt hiermee rechtszekerheid te verlenen. De uitwerking hiervan is in lijn met eerdere landelijke verkenningen van goede praktijkvoorbeelden en wordt verankerd via de voorgenomen aanpassing van de Wmo 2015.

Samenvatting (vervolg)

Totaal benodigde tijd voor het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis' gemiddeld 107,0 uur per jaar

Uit het onderzoek is gebleken dat gemiddeld 107,0 uur per jaar aan HO nodig is om te komen tot de gewenste uitkomst 'Schoon en leefbaar huis'. Deze totaal benodigde tijd bestaat uit indirecte en directe tijd, verdeeld over zeven clusters van activiteiten (zie tabel aan de rechterkant). Indirecte tijd is de tijd niet besteed aan huishoudelijke activiteiten. Deze tijd hebben huishoudelijke hulpen nodig om hun werk te kunnen doen en is een belangrijk onderdeel van het werk in de context van de Wmo. Voor cliënten is de opstart, afstemming met de hulp en het sociaal contact een belangrijk onderdeel.

Totaal benodigde tijd voor het resultaatgebied 'Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed' gemiddeld 30,3 uur per jaar

Voor deze uitkomst is het aantal wasbeurten per week bepalend en door de experts is aangegeven dat voor een één/tweepersoonshuishouden twee wasbeurten per week nodig zijn. Voor een huishouden met kinderen jonger dan twaalf jaar of met drie of meer bewoners betreft dit meerdere wasbeurten, zonder dat hier door de experts een concreet aantal aan is gekoppeld. De gemeten benodigde tijd per wasbeurt is 17,5 minuten, wat neer komt op 30,3 uur per jaar (2 wasbeurten per week).

Totaal benodigde tijd voor het resultaatgebied 'Gestreken representatieve kleding' gemiddeld 10,0 uur per jaar

De gemeenten hebben als uitgangspunt dat enkel representatieve bovenkleding wordt gestreken als strijkvrije kleding niet aanwezig is. De vastgestelde benodigde tijd voor deze ondersteuning is 10,0 uur per jaar.

	Totaal benodigde tijd in uren per jaar
Afnemen nat en droog 	24,7
Stofzuigen en dweilen 	23,6
Ramen en gordijnen 	2,7
Bed verschoneren 	3,6
Keuken schoonmaken 	16,8
Sanitair schoonmaken 	15,8
Opruimen 	0,6
<i>Indirecte tijd bij de cliënt</i>	19,0
Totaal ¹	107,0

¹ Totaal wijkt door afronding af van de som van de onderdelen.

Samenvatting (vervolg)

Totaal benodigde tijd voor het resultaatgebied 'Beschikken over benodigde levensmiddelen' gemiddeld 43,3 uur per jaar

Onder dit resultaatgebied vallen de activiteiten die nodig zijn om te zorgen dat de cliënt de noodzakelijke boodschappen in huis heeft. Voor dit resultaatgebied zijn geen observaties aanwezig. Derhalve is de benodigde tijd vastgesteld op basis van expertrichttijden. Voor het 'beschikken over benodigde levensmiddelen' is de vastgestelde benodigde tijd per jaar 43,3 uur.

Totaal benodigde tijd voor de resultaatgebieden 'Bereiden van een broodmaaltijd', 'Bereiden van een warme maaltijd' en 'Organisatie van huishoudelijke taken'

Voor deze resultaatgebieden zijn geen observaties aanwezig. Derhalve is de benodigde tijd vastgesteld op basis van een expertopinie. Voor het bereiden van de maaltijden is geen expertopinie vastgesteld, omdat dit in de ogen van de experts maatwerk is dat sterk afhankelijk is van de cliënt.

Voor de ondersteuning bij de 'organisatie van huishoudelijke taken' geldt eveneens dat de benodigde tijd sterk afhankelijk is van de cliënt. Derhalve is geen totaal benodigde tijd vastgesteld, maar zijn richttijden vastgesteld voor de activiteiten in dit resultaatgebied op basis van de oudere CIZ-richtlijn. Deze richttijden kunnen gebruikt worden bij het inrichten van de maatwerkvoorziening.

Voorwoord

Voor u ligt de eindrapportage van het onderzoek naar Passend beleid voor Huishoudelijke Ondersteuning (HO) in de context van de regio Rivierenland in opdracht van de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel.

Het onderzoek sluit aan bij de landelijke discussie over HO en de wijze waarop de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) door gemeenten wordt vertaald naar passend lokaal beleid. In 2016 zijn in vier zaken over HO [uitspraken gedaan door de Centrale Raad van Beroep](#). In 2018 zijn er wederom twee [uitspraken](#) gedaan door de Centrale Raad van Beroep. De aandacht in de media over hoe gemeenten omgaan met deze uitspraken, illustreren de actualiteit en relevantie van het onderzoek.

Het voorliggende rapport is grotendeels in 2018 opgesteld op basis van de uitspraken in 2016 en actualiteit tot dat moment. Het is recent geactualiseerd op de [reactie](#) van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in relatie tot de laatste CRvB uitspraken (oktober 2018).

Dit onderzoek is op de eerste plaats relevant voor beleidsmakers en medewerkers van gemeenten, maar ook voor (vertegenwoordigers van) cliënten, gemeenteraden en participatie-platforms.

Leeswijzer

De aanleiding en onderzoeksvragen van dit onderzoek worden in hoofdstuk 1 toegelicht. In hoofdstuk 2 wordt de gehanteerde onderzoeksmethode beschreven. Daarna nemen we u in hoofdstuk 3 mee door het beleid van de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel en de benodigde aanscherpingen in het beleid ten aanzien van HO. In hoofdstuk 4 is de onderbouwing voor de totaal benodigde tijd voor passende ondersteuning uitgewerkt. Daarna worden in hoofdstuk 5 de belangrijkste conclusies getoond die in hoofdstuk 6 worden opgevolgd met aanbevelingen.

Bij het lezen van deze eindrapportage dient u er rekening mee te houden dat het onderzoek gericht is op het beleid in de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel. De uitkomsten van dit onderzoek zijn dan ook niet rechtstreeks toepasbaar in andere gemeenten en hoeven niet per definitie passend te zijn voor de andere gemeenten in de regio Rivierenland. Naar alle waarschijnlijkheid bestaan er overeenkomsten in de regionale context. Echter is het van belang dat de beleidsuitgangspunten gelijk worden geschakeld alvorens het onderzoek in de bredere context te benutten. Eveneens geldt dat de resultaten van onderzoek in andere gemeenten niet rechtstreeks op de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel van toepassing is. Aan de inzichten in dit document kunnen geen rechten worden ontleend en bovendien is jurisprudentie aan verandering onderhevig. Gemeenten zijn en blijven zelfstandig verantwoordelijk voor een passend beleid en een passende uitvoering.

Dank

In het onderzoek zijn de inspanningen van verschillende betrokken partijen en personen essentieel geweest. Leden van de expertgroep en cliëntvertegenwoordigers hebben onmisbare input geleverd.

Wij bedanken alle betrokkenen voor de geleverde inspanningen en hun constructieve bijdragen aan het onderzoek.

KPMG Health
juni 2019

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Voorwoord	9
1. Inleiding	11
2. Onderzoeksmethode	15
3. HO-beleid gemeente Buren, Neder-Betuwe en Tiel	20
4. Resultaten: Onderbouwing HO-richtlijn	27
4.1 Analyse kader: Activiteiten	30
4.2 Analyse kader: Frequentie per activiteit	32
4.3 Weegfactor per activiteit	35
4.4 Benodigde tijd per activiteit	36
4.5 Totaal benodigde tijd	42
4.6 Reden voor meer of minder tijd	46
4.7 Interpretatie benodigde tijd	47
4.8 Analyse lokale context	50
5. Conclusie	53
6. Aanbevelingen	56
Bijlagen	62
A. Analyse dataset Utrecht	
B. Detail beschrijving fasen onderzoeksopzet	
C. Aandachtspunten per uitvoeringsvariant	

1. Inleiding

1. Aanleiding

Aanleiding

Huishoudelijke ondersteuning (HO) wordt uitgevoerd onder regie van gemeenten binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015). Iedere gemeente werkt met een eigen of (sub)regionaal beleidskader waarbij passende zorg op maat voor de burger centraal staat.

Uitspraken Centrale Raad van Beroep

In 2016 is [landelijk discussie](#) ontstaan over de wijze waarop de wet wordt vertaald in lokaal beleid door gemeenten. In uitspraken van de Centrale Raad van Beroep (verder te noemen CRvB) is duidelijk geworden dat veel van de lokale beleidspraktijken rondom HO (mogelijk) niet toegestaan waren.

Ruim twee jaar geleden was de CRvB in vier uitspraken kritisch over de keuzes van gemeenten bij de inrichting van HO. Naar aanleiding van deze uitspraken hebben veel gemeenten hun beleid herzien. Voor de gemeente Tiel is de noodzaak voor nadere onderbouwing bevestigd in de uitspraak van 11 januari 2018 van de Rechtbank Gelderland (zie kader rechts).

Eind 2018 volgden nieuwe uitspraken door de CRvB over resultaatgericht beschikken bij huishoudelijke ondersteuning en een uitspraak van de Raad over de vraag aan welke eisen een normenkader moet voldoen. Deze uitspraken zijn door de minister van VWS (Hugo de Jonge) in [breder perspectief](#) geplaatst in april 2019. De kernpunten van dit standpunt zijn:

- Behoud van beide vormen van beschikken binnen de Wmo door het ondersteuningsplan een plek te geven. Waarin “frequentie x activiteit” opgenomen wordt, aangevuld met uren wanneer wordt beschikt op uren.
- Het normenkader dient verankerd te worden in de gemeentelijke beleidsregels en dient opgesteld te worden door een onafhankelijke derde.

- Voorgenomen wetwijziging om de rechtszekerheid van cliënten beter te verankeren bij beschikken op resultaat. Cliënt en aanbieder bepalen samen hoe het resultaat wordt behaald op basis van het normenkader uit de gemeentelijke beleidsregels.

Uit de uitspraken en reactie van de minister is gebleken dat het door KPMG in samenwerking met Bureau HHM opgestelde rapport voor de gemeente Utrecht als deugdelijk en onafhankelijk wordt gekenmerkt. Echter kunnen gemeenten dit normenkader alleen opnemen in het beleid als de belangrijkste uitgangspunten daarin worden verankerd.

Uitspraak Rechtbank Gelderland inzake Tiel:

Verweerder heeft aan eiseres een maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp toegekend. Verweerder heeft daarbij in resultaat ('schoon en leefbaar huis') geïndiceerd. Uit vaste rechtspraak van de CRvB (in het bijzonder ECLI:NL:CRVB:2016:1491 en ECLI:NL:CRVB:2017:3633) volgt niet dat resultaatgericht indiceren nimmer mogelijk is, maar is wel als vereiste gesteld dat in de besluitvorming of de beleidsregels van het college inzicht wordt gegeven op welke concrete wijze invulling wordt gegeven aan het bereiken van het resultaat en hoe daarmee een als compensatie te kwalificeren resultaat bij de uitvoering van de huishoudelijke hulp kan worden verkregen. Anders gezegd, het college moet zowel ten aanzien van het te behalen resultaat als ten aanzien van de wijze waarop het resultaat moet worden bereikt een duidelijke en objectief verifieerbare maatstaf hanteren op basis waarvan getoetst kan worden of de cliënt voldoende wordt gecompenseerd in zijn beperkingen ten aanzien van het doen van het huishouden.

1. Achtergrond

Achtergrond

Binnen het samenwerkingsverband voor de Wmo in de regio Rivierenland wordt gewerkt met een uniform activiteitenkader voor de HO. De gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel hanteren in beginsel hetzelfde beleidskader voor de HO (zie kader rechts).

In de huidige samenwerking in de regio Rivierenland wordt beschikt op resultaten in verschillende resultaatgebieden, zoals een 'Schoon en leefbaar huis' en 'Beschikken over schone kleding en bedden- en linnengoed'. De gemeenten Buren en Neder-Betuwe beogen over te stappen naar een algemene voorziening in combinatie met een aanvullende maatwerkvoorziening, waarbij wordt beschikt op uren.

Mede naar aanleiding van recente rechtszaken wordt in de regio Rivierenland nagedacht over beleidsvernieuwing en passende onderbouwing. Zij hebben KPMG Health gevraagd hen hierbij te ondersteunen. KPMG Health heeft in dit onderzoek een objectieve en onafhankelijke maatstaf vastgesteld voor de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel. Tevens heeft KPMG Health de gemeenten ondersteund bij het identificeren van aanscherpingen in het beleid.

Kader: Huidig HO-beleid gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel

Het HO-beleid voor de maatwerkvoorziening is door de gemeente Buren vastgelegd in de "Beleidsregels voorzieningen Wmo gemeente Buren 2017". De gemeenten Neder-Betuwe en Tiel hebben geen formeel beleid, wel is de huidige werkwijze vastgesteld door het college. De gemeente Tiel heeft hier destijds bewust voor gekozen, omdat er sprake is van maatwerk voor cliënten.

In de regio Rivierenland wordt nagedacht over beleidsvernieuwing en passende onderbouwing. Regio Rivierenland is het samenwerkingsverband van acht gemeenten. De gemeenten voor de HO zijn Buren, Culemborg, Geldermalsen*, Lingewaal*, Neder-Betuwe, Neerijnen*, Tiel en West Maas en Waal.

In de uitvoering van HO is eerder tijdelijk teruggepakkt op eerdere (oudere bestaande) uitgangspunten vanuit het CIZ totdat beleid werd 'gerepareerd' en gemeenten de transformatie konden doorzetten. De gemeente Buren werkt daarmee nu met resultaatgericht indiceren (met taakfrequentie), dit geldt ook voor Neder-Betuwe waar echter ook een 2e variant wordt gebruikt. In de gemeente Tiel wordt ook resultaatgericht geïndiceerd en bij twijfel wordt tijdelijk in uren beschikt met het oude CIZ protocol als onderbouwing.

De gemeente Buren en Neder-Betuwe zijn voornemens om over te stappen van resultaatgericht indiceren naar beschikken op uren in een algemene en maatwerkvoorziening.

* De gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal zijn op weg gegaan om per 1 januari 2019 één nieuwe gemeente West Betuwe te vormen.

1. Onderzoeksvragen en reikwijdte

Onderzoeksvragen

Hoe kunnen de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel, elk afzonderlijk, vanuit beleid onderbouwen wat zij, vanuit huishoudelijke hulp passende ondersteuning aan zelfredzaamheid en participatie vindt. Dit betreft de verfijning en verankering van beleidsvernieuwing over wat men in de gemeente verstaat onder passende ondersteuning en de onderbouwing vanuit objectief en onafhankelijk onderzoek.

- Welke criteria zijn verantwoord te gebruiken?
- Welke concrete activiteiten moeten worden verricht om een aanvaardbaar niveau (van schoon en leefbaar) te bereiken?
- Hoeveel tijd is daarvoor nodig en met welke frequentie moeten deze werkzaamheden worden uitgevoerd?

Reikwijdte

De resultaten van dit onderzoek bieden de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel onderbouwing van het HO-beleid. Hiermee kunnen de gemeenten hun beleid verstevigen in reactie op de uitspraken van de CRvB en de beoogde wetswijziging. Het onderzoek is gericht op de situatie in de gemeenten en gebruikt het beoogde beleid als uitgangspunt. De uitkomst van het onderzoek vormt voor de gemeenten de basis om, ieder voor zich, het beleid (verder) in te vullen en aan te scherpen. De maatstaf kan breder toegepast worden bijvoorbeeld voor de indicatiestelling bij een aanvraag maatwerkvoorziening HO in de vorm van een pgb.

Afbakening

In opdracht van de gemeenten hebben we het onderzoek als volgt afgebakend:

- We gaan uit van de beleidskaders en definities zoals momenteel in gebruik bij de gemeenten en de bredere beleidsvernieuwingen binnen de

regio. Deze uitgangspunten zijn gezamenlijk vastgesteld en vastgelegd in hoofdstuk 3 van de rapportage.

- Dit betekent onder meer dat we bij het uitwerken van de normeringen rekening houden met een 'aanvaardbaar niveau' zoals omschreven in de beleidsregel. Hierbij past ook dat we onderzoeken welke activiteiten noodzakelijk zijn binnen de resultaatgebieden die zijn gedefinieerd.
- Het doel is om normeringen op te stellen die in principe passend zijn voor alle cliënten. Binnen het beleid is er ruimte om met maatwerk in te spelen op specifieke situaties bij een cliënt. Volgend op dit uitgangspunt van de gemeenten richten we ons in het onderzoek niet op eventuele verschillen tussen huishoudens. Door een aselechte wijze waarop de respondenten worden gekozen, verwachten we alle varianten in het onderzoek tegen te komen.
- Factoren die de behoefte aan ondersteuning kunnen beïnvloeden, zoals de omvang van de woning, de samenstelling van het huishouden en de aanwezigheid van huisdieren, laten we in de normeringen daarom buiten beschouwing. In het beleid van de gemeenten is vastgelegd dat de gemeente in individuele gevallen aanvullende ondersteuning inzet om het beoogde resultaat te bereiken.
- De inrichting van de algemene voorziening (basisuren) in de gemeenten Buren en Neder-Betuwe valt buiten de scope van dit onderzoek. De gemeenten zullen deze inrichting zelf bepalen waarbij gebruik gemaakt kan worden van de maatstaf uit dit onderzoek.
- We brengen de verschillende activiteiten en de daarvoor benodigde tijdsinzet van huishoudelijke hulpen in kaart. We doen daarbij geen uitspraken over de tarifiering, kosten of inkoop van deze hulp.
- Het doel van de onderbouwing is om een representatief gemiddelde totaalijd op te stellen per resultaatgebied (of per cluster van activiteiten). Dit onderzoek levert geen richttijden voor losse activiteiten.

2. Onderzoeksmethode

2. Aanpak

Inleiding

Het doel van het onderzoek was om te komen tot een onafhankelijke en objectieve onderbouwing voor het HO-beleid van de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel. Het startpunt voor het onderzoek betroffen eerdere onderzoeken uitgevoerd door KPMG Health, deze zijn vervolgens vertaald naar de lokale context. In het onderzoek is gebruik gemaakt van een expertgroep.

De gekozen onderzoeksopzet onderscheidde vier fasen (zie figuur 1):

1. Definiëren van de visie en uitgangspunten.
2. Uitvoeren van de analyse.
3. Objectiveren van de analyse uitkomsten.
4. Rapporteren over de uitkomsten van het onderzoek.

Dit rapport bevat de uitkomst van deze vier fasen. Dit hoofdstuk geeft een samenvatting geeft de onderzoeksopzet. Een detail beschrijving van de fasen is opgenomen in bijlage B.

Figuur 1: Onderzoeksopzet

2. Aanpak

Aanscherping beleid

Voor het aanscherpen van het beleid is een documentanalyse uitgevoerd en heeft een inhoudelijke bijeenkomst plaatsgevonden. Dit betrof de eerste van drie inhoudelijke bijeenkomsten van dit onderzoek en bij deze bijeenkomst waren de beleidsmedewerkers en HO betrokkenen van de drie gemeenten aanwezig. In deze bijeenkomst is expliciet aandacht geweest voor de overeenkomsten en de verschillen tussen de gemeenten. De uitkomsten van dit onderdeel van het onderzoek zijn vastgelegd in hoofdstuk 3 van deze rapportage.

Onderbouwing richtlijn

Het beoogde aangescherpte beleid van de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel vormde het startpunt van de objectieve onderbouwing. Voor de objectieve onderbouwing in de context van de regio Rivierenland is gebruik gemaakt van richtlijnen en onderzoeken die publiek beschikbaar zijn (zie kader rechts). Het onderzoek voor de gemeente Utrecht had hierbij de belangrijkste positie (zie pagina 36). Het onderzoek van Utrecht had enkel betrekking op de activiteiten voor een 'Schoon en leefbaar huis'. Voor de resultaatgebieden in relatie tot wassen en strijken is gebruik gemaakt van het onderzoek voor Hoorn. In het onderzoek van Hoorn hebben (onder andere) tijdsmetingen plaatsgevonden voor de activiteiten in relatie tot wassen en strijken. De rapportage van Hoorn is niet publiek beschikbaar, maar de tijdsmetingen zijn beschikbaar via het onderzoek van Eindhoven.

Overzicht bronnen:

- Het HO-onderzoek uitgevoerd door KPMG in samenwerking met Bureau HHM voor de gemeente Utrecht: "[Normering van de basisvoorziening 'Schoon Huis'](#)" (12 augustus 2016). Dit objectieve en onafhankelijke onderzoek is uitgevoerd om het HO-beleid in Utrecht te onderbouwen.
- Het HO-onderzoek uitgevoerd door KPMG voor de gemeente Eindhoven: "[Passend beleid Hulp bij het Huishouden gemeente Eindhoven](#)". Dit objectieve en onafhankelijke onderzoek is uitgevoerd om het HO-beleid in Eindhoven te onderbouwen. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de tijdsmetingen die voor een eerder onderzoek hebben plaatsgevonden in Hoorn. Het onderzoek van Hoorn is niet publiek beschikbaar, daarom is in het onderzoek voor de regio Rivierenland gebruik gemaakt van de informatie over de tijdsmetingen in Hoorn zoals opgenomen in de rapportage van Eindhoven.
- De in 2006 opgestelde [HbH-richtlijn](#) van het CIZ. Dit wordt blijkens uitspraken van de CRvB nog vaak gezien als een geldende norm voor HO, waar op individueel niveau van af mag worden geweken, mits goed beredeneerd. Bij het leveren van maatwerk moet volgens de Wmo 2015 namelijk altijd een individuele afweging worden gemaakt.
- Het door KPMG en Ecorys uitgevoerde landelijke onderzoek in opdracht van het NDSD, de VNG en het ministerie van VWS: "[Wmo 2015 in uitvoering: passend en onderbouwd \(lokaal\) beleid voor hulp bij het huishouden](#)" (28 oktober 2016). In dit onderzoek wordt beschreven op welke wijze gemeenten lokaal gevolg kunnen geven aan de uitspraken van de CRvB zonder de ingezette vernieuwing (zoals door de Wmo 2015 wordt beoogd) te doorkruisen. Deze handreiking geeft gemeenten ondersteuning bij het inrichten van lokaal HO-beleid.

2. Aanpak

In aanvulling op de onderzoeken gebaseerd op tijdsmetingen is waar nodig gebruik gemaakt, of kennis genomen, van de richtlijn die door het CIZ is opgesteld dat werd gebruikt ten tijde van de overgang van HO naar de Wmo. Deze richtlijn is mede op basis van de modelverordening- en beleidsregels voor de Wmo van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Het CIZ heeft dit in 2006 gedaan door de ervaringen van professionals in het veld te bundelen. Er is indertijd geen objectief en onafhankelijk onderzoek uitgevoerd om de uitkomsten daarvan in de praktijk te toetsen en valideren.

De CIZ-richtlijn bevat een overzicht van benodigde activiteiten en bijbehorende tijdsbestedingen voor huishoudelijke werkzaamheden. Daarbij wordt ook aangegeven welke factoren van invloed zijn op de benodigde tijd, zoals de samenstelling van het gezin en eventuele aanvullende beperkingen van de cliënt. De CRvB heeft in haar uitspraken op 18 mei 2016 aangegeven dat zolang objectief onderzoek (naar standaardmodules) nog niet is afgerond, hij in zaken over HO op grond van de Wmo 2015 zelf in de zaak zal voorzien door aansluiting te zoeken bij de voorlaatste indicatie of beschikking van de cliënt, dan wel bij de normen van de CIZ-richtlijn. De CIZ-richtlijn is daarmee door de CRvB als objectieve onderbouwing vastgesteld. Echter, de CIZ-richtlijn is ruim twaalf jaar geleden opgesteld en is door vooruitgang van schoonmaaktechnieken en veranderende uitgangspunten en beleving van cliënten niet meer actueel.

Ook de latere notitie "[Passend en onderbouwd \(lokaal\) beleid voor hulp bij het huishouden](#)" is gebruikt. Deze notitie voor het Netwerk Directeuren Sociaal Domein (NDSD) ontstond i.s.m. gemeenten, de VNG en het ministerie van VWS en gaat in op de vraag hoe, binnen de kaders die de CRvB stelt, (verdere) invulling mogelijk is van de vernieuwing in het sociaal domein, in het bijzonder de hulp bij het huishouden.

Onderzoek HO gemeente Utrecht 2016

In het onderzoek voor de gemeente Utrecht is een combinatie gemaakt van expert normeringen en empirisch onderzoek om de frequentie en tijdsduur van schoonmaakactiviteiten te bepalen. Voor het empirisch onderzoek is gebruik gemaakt van tijdsmetingen op basis van een aselechte steekproef in de gemeente Utrecht en twee schaduwgemeenten (Haarlem en Emmen). Daarnaast hebben er interviews met cliënten plaatsgevonden en was een expertgroep betrokken bij dit onderzoek.

Het onderzoek voor de gemeente Utrecht tracht objectieve en onafhankelijke onderbouwing te geven in de lokale context van de regio Utrecht. De basis die ook breder in het land is gebruikt, wordt nog regelmatig betwist in rechtszaken. Daarbij is de lokale aansluiting een belangrijk argument alsook de basis onderbouwing die voor de gemeente Utrecht is gevonden in gemeenten Utrecht, Emmen en Haarlem. Voorliggend rapport borgt de vertaling van de onderzoeksbasis naar de regio Rivierland. De gebruikte bron is als deugdelijk en bruikbaar te bestempelen naar aanleiding van de zienswijze vanuit de hoogste rechter (CRvB). Deze uitspraak is de opvolging van twee zaken tegen de gemeente Nijkerk oordeelde de rechtbank (Gelderland) dat het onderzoek niet deugdelijk is. Dit heeft ertoe geleid dat de zaak in september is voorgelegd aan de hoogste rechter, waarbij is bevestigd dat het onderzoek deugdelijk en objectief is. Wel is het van belang dat het onderzoek niet zondermeer wordt overgenomen, maar dat deze wordt vertaald naar de lokale context. Dit is tevens bevestigd in de visie van minister Hugo de Jonge in de brief van 12 april 2019.

2. Duiding lokale context

Duiding lokale context

Zoals hiervoor aangegeven vormden eerdere onderzoeken de basis voor de objectieve onderbouwing. Deze uitkomsten zijn vertaald naar de regionale context met behulp van expertbijeenkomsten. In de expertgroep was kennis van de Wmo doelgroep in de regio Rivierenland en daarbuiten aanwezig. Door aanwezigheid van aanbieders en Wmo betrokkenen in de gemeenten. De expertgroep is verrijkt met kennis vanuit Atir als onafhankelijk adviesbureau op het gebied van facilitaire schoonmaak (opererend als onderaannemer van KPMG Health). De uitkomsten van deze bijeenkomsten zijn verwerkt in het analysekader zoals vastgelegd in hoofdstuk 4.

Aanvullend is een analyse uitgevoerd op de Wmo-karakteristieken in de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel. Hierbij is zowel gekeken naar het gemiddelde als de spreiding rondom het gemiddelde. Middels deze analyse is getoetst of er significante verschillen zijn tussen de regio Rivierenland en de gemeenten uit eerdere onderzoeken. Deze analyses zijn gebruikt als toetsing van de opinie van de experts. Deze toets is vastgelegd in hoofdstuk 4.

Er is geen data-analyse uitgevoerd op de huidige inzet van uren voor de HO-ondersteuning, omdat deze data niet beschikbaar is door de resultaatgerichte uitvoering. Hierdoor is geen onderzoek gedaan naar de huidige inzet van uren in de gemeenten ten opzichte van de vastgestelde richtlijn.

Rapportage

Naast de onderzoeksresultaten is in de rapportage een sectie conclusie (Hoofdstuk 5) en aanbevelingen (hoofdstuk 6) opgenomen. In hoofdstuk 5 worden de onderzoeksvragen beantwoord. In hoofdstuk 6 zijn de acties voor de gemeenten voor implementatie uitgewerkt en is aanvullende duiding gegeven.

3. HO-beleid gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel

3. Opzet beleidsanalyse

Opzet beleidsanalyse

Het doel van de beleidsanalyse was om duidelijkheid te krijgen over het beleid dat de gemeenten willen gaan voeren, of al voeren en mogelijk aangescherpt dient te worden. Hierbij was expliciete aandacht voor de overeenkomsten en verschillen tussen de gemeenten.

De beleidsanalyse onderscheidde drie onderwerpen:

- Uitvoeringsvariant.
- Onderbouwing HO-beleid (beleidsregels).
- Onderbouwing richting cliënt (beschikking).

Per onderwerp is een analyse uitgevoerd, waarbij het huidige HO-beleid het startpunt vormde (zie toelichting rechts). Vervolgens is gekeken welke aanpassingen of aanscherpingen benodigd zijn. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de uitkomsten van deze analyse. De verankering van de aanscherpingen in het beleid is buiten de scope van dit onderzoek.

Voordat wordt gestart met de beleidsanalyse wordt eerst het huidige beleid in de regio Rivierenland toegelicht. Gevolgd door een korte toelichting op drie uitvoeringsvarianten voor de HO:

- Beschikken op resultaat.
- Beschikken op uren.
- Beschikken op basis- en aanvullende uren.

De beleidsanalyse is uitgevoerd in de (na)zomer van 2018. Voor afronding van het rapport is gewacht op de uitspraken van de CRvB en de duiding vanuit het ministerie. De beleidsanalyse is hierop niet aangepast, omdat zowel beschikken op uren als resultaat mogelijk blijft. Generiek aandachtspunt voor de gemeenten is om bij het aanpassen van het beleid oog te hebben voor de voorgenomen wetswijziging en hoe dit geborgd kan worden in de huidige werkwijze.

Huidig HO-beleid

Het huidige HO-beleid is met name uitgewerkt in de volgende documenten:

- Beleidsregels voorzieningen Wmo gemeente Buren 2017.
- Wijziging verordening Wmo Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Buren 2018.
- Activiteitenkader, toegangsdocument, huishoudelijk ondersteuningsplan welke gebruikt worden voor de toekenning van de HO-voorziening (*gehanteerd activiteitenkader is uniform in de regio Rivierenland*).

Enkel de gemeente Buren heeft momenteel een formeel beleidsdocument voor de Wmo voorziening. In Tiel is momenteel geen formele beleidsdocumentatie aanwezig, wel is het proces en de inrichting van de voorziening in een aantal documenten opgenomen en vastgesteld door het college. Neder-Betuwe heeft eveneens geen formele beleidsdocumentatie, maar ook hier is de werkwijze vastgesteld door het college. De gemeenten Buren en Neder-Betuwe beogen over te stappen naar een andere uitvoeringsvariant. Deze informatie is meegenomen in de beleidsanalyse.

In de regio Rivierenland is de HO ingericht als maatwerkvoorziening waarbij wordt beschikt op resultaat. Voor iedere afzonderlijke situatie wordt gekeken welk resultaat gewenst is. Deze afweging wordt gemaakt voor clusters van activiteiten en vervolgens op activiteitsniveau, bijv. eerst wordt beoordeeld of ondersteuning nodig is bij het schoonmaken van de woonkamer. Vervolgens wordt gekeken of ondersteuning nodig is bij het stofzuigen (zie activiteitenkader op de volgende pagina). Bij de beoordeling wordt meegenomen wat de eigen mogelijkheden zijn en welke ondersteuning aanwezig is vanuit de gebruikelijke hulp en de algemene voorzieningen. De feitelijke woonomstandigheden spelen hierbij ook een rol.

3. Huidig activiteitenkader regio Rivierenland

Uitgebreide indicatie HO			
Cluster van activiteiten	Activiteiten	Redenen voor meer ondersteuning	Voorliggende voorzieningen
1. Schoonmaak	Stof afnemen, stofzuigen en dweilen in alle ruimten, aanvullend woonkamer (opruimen), slaapkamer (bed verschonen), keuken (keukenblok en apparatuur, afval opruimen), natte cel (douche, bad, toilet en tegelwand), periodieke activiteiten (ramen zemen binnenzijde).	<ul style="list-style-type: none"> — Hogere vervuilingsgraad. — Hoger benodigd niveau van schoon door aantoonbare medische aandoening — Meerpersoonshuishouden (>3 personen) 	
2. Overige	<ul style="list-style-type: none"> a) De was doen b) Strijken c) Vouwen d) Opbergen e) Boodschappen doen f) Broodmaaltijd bereiden g) De warme maaltijd bereiden 	<ul style="list-style-type: none"> — a)-d) meer was door hogere vervuilingsgraad of hogere frequentie uitvoeren was in verband met medisch aantoonbare aandoening — e)-g): gezinssamenstelling (aanwezigheid jonge kinderen) 	<ul style="list-style-type: none"> — a) Wasmachine — b) Wasdroger — f, g) eetpunten, tafeltje dekje, kant en klaar maaltijden — f,g) magnetron en vaatwasser — b) Strijkvrije kleding — e) Inzetten sociaal netwerk — e) Boodschappenservice
3. Het voeren van regie	<ul style="list-style-type: none"> a) Structuur aanbrengen in het dagelijks leven b) Plannen van activiteiten c) Aansturen bij het uitvoeren van huishoudelijke taken 		
4. Zorg voor kinderen	<ul style="list-style-type: none"> a) Eten geven, b) aan/uitkleden, c) wassen/douchen, d) koken, e) spelen, f) oppassen 		

Tabel 1: Uitgebreide indicatie HbH

3. Mogelijke uitvoeringsvarianten

Op dit moment beschikt de regio op resultaat, echter beogen de gemeenten Buren en Neder-Betuwe over te stappen op beschikking op basis- en aanvullende uren. De onderbouwing van dit onderzoek is gericht om passend te zijn voor beide uitvoeringsvarianten. Onderstaand zijn de drie uitvoeringsvarianten en de implicaties op hoofdlijnen toegelicht.

Beschikken op uren

In de beleidsregels en het werkprotocol voor de maatwerkconsulenten dient helder te worden vermeld wat de richttijden zijn voor de clusters van activiteiten per resultaatgebied en de richtlijn voor meer of minder uren in bepaalde gevallen. De richtlijn bestaat uit gemiddelde tijden op totaalniveau en niet per afzonderlijke activiteit. Er kan beredeneerd worden afgeweken van deze gemiddelden omdat een huis bijvoorbeeld zeer groot is of juist klein en gemakkelijk schoon te houden. Het indicatieproces blijft namelijk te allen tijde maatwerk maar een dergelijke richtlijn maakt het voor de maatwerkconsulent wel gemakkelijker. Daarnaast schept een dergelijke richtlijn duidelijkheid voor de cliënt wat hij kan verwachten van de HO-ondersteuning. Het is af te raden om de clusters van activiteiten nog verder op te splitsen. Dit omdat de richtlijn dan minder betrouwbaar is door het lagere aantal metingen. Daarnaast is het voor de maatwerkconsulent veel werk om per ruimte en losse activiteit te bepalen wat uitgevoerd kan worden en dit op te plussen. Enige clustering vergemakkelijkt dit.

Beschikken op basisuren en aanvullende uren

Een groot deel van de cliënten is 'gemiddeld' en heeft voor een 'Schoon en Leefbaar huis' voldoende aan de gemiddelde tijd uit dit onderzoek. Het indicatieproces zou daarom vergemakkelijkt kunnen worden (tegen lagere kosten maar wel iets minder maatwerk) als iedereen standaard een aantal basisuren krijgt en er aanvullende uren geïndiceerd kunnen worden indien nodig. Bijvoorbeeld bij cliënten met een hogere vervuilingsgraad in het huis of

meerpersoonshuishouden. Bij deze uitvoeringsvariant wordt niet gecorrigeerd voor huishouden waar minder inzet nodig is. Cliënten waar met minder uur ook een schoon en leefbaar huis bereikt kan worden, bijvoorbeeld omdat ze zelf nog enkele taken kunnen oppakken, krijgen nu 'extra' uren. Het voordeel voor de cliënt is dat ze deze 'extra' uren in samenspraak met de hulp kunnen inzetten zoals gewenst. Bij een algemene voorziening dient de gemeente een individueel onderzoek uit te voeren om te bepalen of het resultaat dat met de algemene voorziening wordt bereikt passend is. Dit kan door middel van een lichte toets. De gemeenten Buren en Neder-Betuwe beogen over te stappen naar deze uitvoeringsvariant met basisuren onder de algemene voorziening.

Beschikken op resultaat

Wanneer wordt beschikt op het te behalen resultaat hoeft, volgens de bedoeling van de Wmo 2015 en uitkomsten van het landelijke traject, de omvang niet in uren te worden geduid in beleidsregels en/of de beschikking. Enkel het resultaat wordt beschikt aan de cliënt. Hierbij is het van belang om aandacht te hebben voor de aandachtspunten zoals benoemd in de brief van minister van VWS Hugo de Jonge van [12 april 2019](#). Door de uitspraken van de CRvB in oktober 2018 is deze uitvoeringsvariant nog afhankelijk van een voorgenomen aanpassing van de Wmo 2015.

Bij deze uitvoeringsvariant bepalen de aanbieder en de cliënt gezamenlijk de benodigde activiteiten en de frequentie. Vervolgens ligt de vrijheid bij de aanbieder om enkel dat wat nodig is om het resultaat te bereiken in te zetten. Om duidelijkheid te verschaffen aan de cliënt is aan te raden een leveringsplan met de daadwerkelijk te leveren omvang in activiteiten en frequentie, gezamenlijk opgesteld door thuiszorgaanbieder en cliënt, op te nemen in de beschikking. De thuiszorgaanbieder moet binnen deze uitvoeringsvariant wel een reële compensatie krijgen om de inzet juist in te vullen. De resultaten van dit onderzoek geven hierbij richting aan de onderbouwing van deze financiële afspraak.

3. Resultaten beleidsanalyse

Uitvoeringsvariant

Beleidsanalyse

In het huidige beleid in de regio is er sprake van een maatwerkvoorziening met beschikking op resultaat. Bij deze uitvoeringsvariant bepaalt de aanbieder in overleg met de cliënt de invulling om tot het gewenste resultaat te komen. De gemeente heeft hierbij de verantwoordelijkheid om een proces in te richten om de kwaliteit van de geleverde hulp te toetsen, bijv. middels steekproeven. In de huidige beleidsdocumentatie ontbreekt dit.

De gemeenten Buren en Neder-Betuwe beogen over te stappen naar een algemene voorziening met basisuren in combinatie met een maatwerkvoorziening. Waarbij voor de maatwerkvoorziening wordt beschikt op basis van uren per resultaatgebied.

De vereisten en aandachtspunten voor de verschillende uitvoeringsvarianten zoals gedefinieerd in het rapport "[Wmo 2015 in uitvoering: passend en onderbouwd \(lokaal\) beleid voor hulp bij het huishouden](#)" zijn besproken tijdens de inhoudelijke bijeenkomst (zie bijlage C):

- I. Goede organisatie van HO ondersteuning.
- II. Zorgvuldig onderzoek bij de cliënt en vastlegging daarvan. Dit betekent een goede onderbouwing van wat de cliënt nodig heeft en duidelijkheid voor de cliënt wat hij kan verwachten.

Aanpassen beleid

Op deze pagina zijn de belangrijkste aandachtspunten voor de gemeenten opgenomen. Het rapport "[Wmo 2015 in uitvoering: passend en onderbouwd \(lokaal\) beleid voor hulp bij het huishouden](#)" geeft per uitvoeringsvariant een concrete uitwerking van de aandachtspunten en dient door de gemeenten gebruikt te worden bij de uitwerking van het beleid.

Buren en Neder-Betuwe

Er dient vanuit de gekozen uitgangspunten gedurende het adviestraject een uitwerking van het HO-beleid te komen voor de nieuwe uitvoeringsvariant die wordt vastgesteld. In dit beleid dient aandacht besteed te worden aan:

- Borging passende ondersteuning: de algemene voorziening moet passend zijn, voor de maatwerkvoorziening moeten de vereisten in het individueel onderzoek geborgd zijn.
- Borging toegankelijkheid: Duiding van de lichte toets en de inrichting van de toegang tot de maatwerkvoorziening indien de algemene voorziening niet passend is.
- Borging betaalbaarheid: Vanaf 2019 geldt een vast tarief van €17,50 voor huishoudens die gebruik maken van Wmo maatwerkvoorzieningen. Vanaf 2020 wordt ook een deel van de algemene voorzieningen onder het [abonnementstarief](#) gebracht.
- Borging van kwaliteit: het dient voldoende duidelijk te zijn hoe de gemeente waarborgt dat de kwetsbare burgers worden bereikt en ondersteund.

Tiel

Er dient vanuit de gekozen uitgangspunten gedurende het adviestraject een uitwerking van het HO-beleid te komen die wordt vastgesteld. In dit beleid dient aandacht besteed te worden aan:

- Borging van kwaliteit: het dient voldoende duidelijk te zijn hoe de gemeente waarborgt dat de kwetsbare burgers worden bereikt en ondersteund. Hierbij dient aandacht te zijn voor de rechtszekerheidspositie.

Bij het beschikken op resultaat is het van belang dat het tarief bij de aanbesteding passend en reëel is.

3. Resultaten beleidsanalyse

Onderbouwing HO-beleid (beleidsregels)

Beleidsanalyse

Een vereiste voor gemeenten is om voor iedere maatwerkvoorziening die zij aanbieden in beleidsregels te beschrijven wat zij verstaan onder deze ondersteuning. Dit is het beleidskader van waaruit de HO wordt uitgevoerd.

Voor de vereisten van de beleidsregels zijn door de CRvB geen uitspraken gedaan. In het rapport "[Wmo 2015 in uitvoering: passend en onderbouwd \(lokaal\) beleid voor hulp bij het huishouden](#)" zijn verwachtingen weergegeven waaruit blijkt dat de beleidsregels een omschrijving van de HO-voorziening in algemene zin betreft met aandacht voor:

- Wat het doel/resultaat/uitkomst moet zijn van de ingezette ondersteuning (bijvoorbeeld een "Schoon en leefbaar huis");
- Voor welke doelgroepen deze ondersteuning wel/niet bedoeld is, inclusief onderbouwing en beschrijving van het toets proces;
- Eventuele afbakening van de ondersteuning: de benoeming van specifieke ruimten (bijv. woonkamer) hoeft vanuit juridisch oogpunt niet in het beleid, maar kan in onderliggende kaders die worden gebruikt voor het vaststellen van de indicatie;
- Duiding van de omvang van de ondersteuning: welke activiteiten hier wel en niet onder vallen en wat de frequentie is (en richttijd indien wordt beschikt op uren).

In het huidige beleid van de gemeente Buren is een algemeen beoogd resultaat gedefinieerd op basis van de beschikbare jurisprudentie. De andere gemeenten hanteren feitelijk een vergelijkbare definitie, maar deze is niet formeel vastgelegd. Uit het beleid blijkt niet wat van de cliënt verwacht mag worden. De omvang en de afbakening van de ondersteuning is uitgewerkt in het activiteitenkader.

De belangrijkste aandachtspunten vanuit de regio ten aanzien van het beleid zijn:

- Het formeel opnemen van bepaalde activiteiten in de niet-frequente ruimten in de indicatie.
- De droger, wasmachine en magnetron zijn voorliggend.
- In het buitengebied zijn geen glazenwassers actief. Desondanks is gekozen om het zemen van de ramen buiten niet op te nemen in de ondersteuning. Hiervoor dient een andere oplossing gevonden te worden.

In de huidige werkwijze worden de volgende resultaatgebieden onderscheiden:

1. Schoon en leefbaar huis
2. Beschikken over schone kleding en bedden- en linnengoed
3. Beschikken over gestreken representatieve kleding
4. Beschikken over benodigde levensmiddelen
5. Bereiden van een broodmaaltijd.
6. Bereiden van een warme maaltijd.
7. Organisatie van huishoudelijke taken.
8. Zorg voor kinderen

Deze zijn passend en de voorkeur is om deze onveranderd te laten. Het achtste resultaatgebied 'Zorg voor kinderen' valt buiten de scope van dit onderzoek. Inzake het bereiden van maaltijden is onduidelijkheid over waar dit onder valt: zorgt vanuit de gemeenten of zorgverzekeraars. De minister van VWS heeft in oktober 2018 aangegeven de samenwerking tussen gemeenten en verzekeraars op het gebied van maaltijdverzorging te willen onderzoeken.

3. Resultaten beleidsanalyse

Aanpassen beleid

Buren

Voor de afbakening en omvang van de ondersteuning dient in het beleid beschreven te worden welke resultaatgebieden worden onderscheiden en welke ruimten hieronder vallen. Hierbij dient expliciet aandacht te zijn voor de definitie van niet-frequente ruimten. Per resultaatgebied dient vastgelegd te worden wat het beoogde doel is. Vervolgens dient de uitsplitsing naar activiteiten met frequentie en richttijd gemaakt te worden. Waarbij het van belang is dat duidelijk is toegelicht dat de richttijden zijn gebaseerd op objectieve criteria. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de uitkomsten uit hoofdstuk 4 van deze rapportage.

De doelgroep is in de generieke zin beschreven. Inzake de HO is het aan te raden om vast te leggen wanneer iemand voor bepaalde ondersteuning in aanmerking komt en hoe dit samenhangt met de criteria voor de (lichte) toets.

Aanvullen van de huidige definitie met een beschrijving wat van de cliënt verwacht mag worden: *“Van de betrokkene wordt verwacht dat medewerking wordt verleend om tot een zo efficiënt mogelijke ondersteuning te komen, bijv. bij de inrichting van het huis en het verzorgen van huisdieren (niet zijnde hulphonden/dieren). Dit zijn keuzes waarop betrokkenen zelf invloed kunnen uitoefenen en keuzes in kunnen maken. Het onderhoud van de tuin wordt niet tot het huishouden gerekend.”*

In het beleid dient stilgestaan te worden bij algemene (bijvoorbeeld tafeltje dekje) en voorliggende (vaatwasser, magnetron en droger) voorzieningen. Wat als iemand geen wasdroger kan bekostigen? Een mogelijkheid die hierbij overwogen kan worden is de inzet van bijzondere bijstand.

Neder-Betuwe

Bij het opstellen van de beleidsdocumentatie dienen de aandachtspunten van Buren meegenomen te worden evenals de informatie die reeds aanwezig is in het beleid van Buren.

Tiel

Bij het opstellen van de beleidsdocumentatie dienen de aandachtspunten van Buren meegenomen te worden voor zover deze ook van toepassing zijn voor beschikken op resultaat. Dit betekent dat de lichte toets en richttijden niet uitgewerkt hoeven te worden. Het is van belang dat in de beleidsregels duidelijk is dat de resultaten gebaseerd zijn op een duidelijke maatstaf (activiteiten en frequentie). Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de uitkomsten uit hoofdstuk 4 van deze rapportage.

Onderbouwing richting cliënt (beschikking)

Beleidsanalyse

Het is van belang dat voor de cliënt duidelijk is wat van de gemeente verwacht kan worden. Dit kan gedaan worden middels beleidsregels of de beschikking die de cliënt ontvangt. Het is bij veel gemeenten onduidelijk wat minimaal moet worden vermeld in de beschikking en de CRvB heeft hier geen uitspraken over gedaan. Het is een mogelijkheid om het huishoudelijk ondersteuningsplan (HOP) op te nemen in de beschikking. De vastlegging van de beschikking kan verschillend zijn tussen een beschikking op resultaat en op uren.

Aanpassen beleid

Voor alle gemeenten geldt dat de beschikking consistent moet zijn met het beleid en dat hierin voldoende duidelijk vermeld dient te zijn wat de cliënt mag verwachten van de geboden ondersteuning.

4. Resultaten Onderbouwing HO- richtlijn

4. Opzet analysekader

Analysekader

Door middel van het analysekader worden de kwalitatieve uitgangspunten vertaald naar een kwantitatieve norm voor de benodigde inzet van HO. Het beleid zoals beschreven in hoofdstuk 3 vormt de basis voor de kwalitatieve uitgangspunten. De zeven gedefinieerde resultaatgebieden spelen hierbij een belangrijke rol:

1. Schoon en leefbaar huis
2. Beschikken over schone kleding en bedden- en linnengoed
3. Beschikken over gestreken representatieve kleding
4. Beschikken over benodigde levensmiddelen
5. Bereiden van een broodmaaltijd.
6. Bereiden van een warme maaltijd.
7. Organisatie van huishoudelijke taken.

Binnen ieder van de resultaatgebieden wordt een uitsplitsing gemaakt naar de benodigde activiteiten. Op basis van het schema in figuur 2 is per resultaatgebied de benodigde schoonmaaktijd bepaald. Voor alle activiteiten uit de expertnorm is de genormeerde frequentie per jaar (1) vermenigvuldigd met de weegfactor (2) en de tijdsbesteding per activiteit (3). De weegfactor reflecteert dat niet alle activiteiten bij alle huishoudens van toepassing zijn. Voor het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis' wordt hierbij de gemiddelde indirecte tijd (zie toelichting in 4.4) (4) opgeteld om de totale benodigde schoonmaaktijd te bepalen.

Figuur 2: Opbouw totale benodigde schoonmaaktijd

Zoals toegelicht in hoofdstuk 2 vormen de opgestelde activiteiten en frequenties uit eerdere onderzoeken uitgevoerd door HHM en/of KPMG Health de basis voor het analysekader. Voor het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis' vormt het onderzoek voor de gemeente Utrecht de basis "[Normering van de basisvoorziening 'Schoon Huis'](#)" (12 augustus 2016). Voor de resultaatgebieden 'Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed' en 'Beschikken over gestreken representatieve kleding' vormen de tijdsmetingen uit het onderzoek voor Hoorn, zoals gebruikt in het onderzoek voor de gemeente Eindhoven, de basis "[Passend beleid Hulp bij het Huishouden gemeente Eindhoven](#)".

Zowel het HO-beleid als factoren daarbuiten kunnen anders zijn in de regio Rivierenland. Daarom zijn de activiteiten en frequenties uit eerdere onderzoeken door de expertgroep waar nodig aangepast naar de lokale context en is op basis van data analyse getoetst of het passend is bij de lokale context. Bij het vaststellen van deze afwijkingen was het uitgangspunt dat de nieuwe expertnorm niet lager kan liggen dan de expertnorm die eerder in een groter en breder verband is bepaald bij het onderzoek voor de gemeente Utrecht. Binnen het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis' wordt onderscheid gemaakt tussen basisactiviteiten die regelmatig uitgevoerd moeten worden en incidentele activiteiten die minder frequent nodig zijn.

De doorrekening levert een representatieve gemiddelde totaaltijd op per resultaatgebied (of per cluster van activiteiten) en leidt niet tot richttijden per activiteit. De leeswijzer op de volgende pagina geeft inzicht in de opbouw van het hoofdstuk.

4. Leeswijzer

4.1 Activiteiten

De expertgroep heeft gedefinieerd welke activiteiten ondernomen moeten worden om de resultaten te bereiken die de gemeenten in hun HO-beleid gaan opnemen. Op basis van deze activiteiten is voor de zeven resultaatgebieden een analysekader opgesteld.

In het resultaatgebied 'Schoon en Leefbaar huis' worden zes ruimten in het huis onderscheiden. Onder de niet-frequente ruimten worden de ruimten verstaan die in het huis zitten die gebruikt worden door de cliënt, maar niet tot de reguliere ruimtes behoren. Bijvoorbeeld een hobby of logeerkamer.

4.2 Frequentie per activiteit

We beschrijven de frequentie per activiteit zoals aangegeven door de expertgroep. Dit doen we voor de zeven resultaatgebieden binnen het onderzoek.

4.3 Weegfactor per activiteit

Voor sommige activiteiten is een weegfactor van toepassing. De weegfactor corrigeert voor activiteiten die niet op ieder huishouden van toepassing zijn. Een voorbeeld is een correctie voor de activiteit 'dweilen van de woonkamer' voor het aantal woonkamers waar de vloer niet dweilbaar is. Stel de vloer kan in 80% van de huishoudens gedweild worden, dan is de weegfactor voor dweilen 80%.

De weegfactoren voor het resultaat 'Schoon en leefbaar huis' zijn zoveel mogelijk bepaald op basis van de observaties uitgevoerd in het onderzoek voor de gemeente Utrecht. De weegfactoren voor het resultaat 'Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed' zijn bepaald op basis van de observaties uitgevoerd in het onderzoek voor de gemeente Hoorn.

4.4 Benodigde tijd per activiteit

Voor 'Schoon en leefbaar huis', 'Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed' en 'Gestreken representatieve kleding' is de gemiddelde tijdsbesteding per (schoonmaak)activiteit weergegeven zoals bepaald met tijdsmetingen uit eerdere onderzoeken.

Daarnaast geven we op hoofdlijnen inzicht in de tijdsbesteding voor indirecte tijd. Ook beschrijven we op basis van de expertgroep en observaties welke factoren invloed hebben op de benodigde tijd per (schoonmaak)activiteit.

4.5 Totaal benodigde tijd

We bepalen de benodigde inzet van HO voor de zeven verschillende resultaatgebieden. De benodigde inzet is gebaseerd op de frequentie per activiteit, de weegfactor per activiteit, de tijdsbesteding per activiteit en de indirecte tijd (voor 'Schoon en leefbaar huis', 'Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed' en 'gestreken representatieve kleding') of op de validatie van de huidige richtlijn en de expertrichtlijn uit eerdere onderzoeken. Indirecte tijd is de tijd niet besteed aan huishoudelijke activiteiten.

4.6 Reden voor meer of minder tijd

Onderbouwing van richtlijnen voor enkele beïnvloedende factoren.

4.7 Interpretatie benodigde tijd

In deze paragraaf wordt omschreven hoe de resultaten van het onderzoek geïnterpreteerd kunnen worden.

4.8 Analyse lokale context

Verdiepende analyse van de regionale context op basis van data voor de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en/of Tiel.

4. Resultaten onderbouwing HO-richtlijn

4.1 Activiteiten

¹ De activiteit 'opruimen' wordt in de basisvoorziening 'Schoon en leefbaar huis' meegenomen voor een klein deel van de populatie, om rekening te houden met de kleine groep cliënten die zelf niet kunnen opruimen maar geen aanspraak maken op de aanvullende maatwerkvoorziening.

Woonruimten

	 Woonkamer	 Slaapkamer	 Keuken	 Sanitair	 Hal	 Niet-frequente ruimte
Afnemen nat en droog 	<ul style="list-style-type: none"> Stof afnemen laag/midden/hoog Deuren/deurposten nat afdoen Meubels afnemen Radiatoren reinigen 	<ul style="list-style-type: none"> Stof afnemen laag/midden/hoog Deuren/deurposten nat afdoen Radiatoren reinigen 	<ul style="list-style-type: none"> Deuren/deurposten nat afdoen Radiatoren reinigen 	<ul style="list-style-type: none"> Deuren/deurposten nat afdoen Radiatoren reinigen 	<ul style="list-style-type: none"> Stof afnemen laag/midden/hoog Deuren/deurposten nat afdoen Radiatoren reinigen 	<ul style="list-style-type: none"> Stof afnemen laag/midden/hoog
Stofzuigen en dweilen 	<ul style="list-style-type: none"> Stofzuigen Dweilen 	<ul style="list-style-type: none"> Stofzuigen Dweilen 	<ul style="list-style-type: none"> Stofzuigen Dweilen 		<ul style="list-style-type: none"> Stofzuigen Dweilen Trap stofzuigen 	<ul style="list-style-type: none"> Stofzuigen
Ramen en gordijnen 	<ul style="list-style-type: none"> Gordijnen reinigen Lamellen/luxaflex reinigen Ramen binnenzijde wassen 	<ul style="list-style-type: none"> Gordijnen reinigen Lamellen/luxaflex reinigen Ramen binnenzijde wassen 	<ul style="list-style-type: none"> Gordijnen reinigen Lamellen/luxaflex reinigen Ramen binnenzijde wassen 	<ul style="list-style-type: none"> Gordijnen reinigen Lamellen/luxaflex reinigen Ramen binnenzijde wassen 		
Bed verschonen 		<ul style="list-style-type: none"> Bed verschonen 				
Keuken schoonmaken 			<ul style="list-style-type: none"> Keukenblok en -apparatuur (buitenzijde) Afval opruimen Keukenkastjes (binnenzijde) Koelkast (binnenzijde) Oven/magnetron Vriezer los reinigen binnenzijde (ontdooit) Afzuigkap reinigen (binnenzijde) Bovenkant keukenkastjes Tegelwand (los van keukenblok) 			
Sanitair schoonmaken 				<ul style="list-style-type: none"> Badkamer schoonmaken (sanitaire elementen, vloer en prullenbak legen) Toilet schoonmaken (incl. tegels) Tegelwand badkamer afnemen 		
Opruimen 	<ul style="list-style-type: none"> Opruimen¹ 	<ul style="list-style-type: none"> Opruimen¹ 	<ul style="list-style-type: none"> Opruimen/afwassen¹ 			

Tabel 2: Schoonmaakactiviteiten per woonruimte en categorie voor het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis'

4.1 Activiteiten

Resultaatgebied	Activiteiten
Schone kleding en bedden- en linnengoed 	<ul style="list-style-type: none"> • Was sorteren • Was in de machine stoppen (incl. wasmachine aanzetten) • Wasmachine leeghalen • Was in de droger stoppen • Droger leeghalen • Was ophangen (droger is voorliggend)* • Was afhalen (droger is voorliggend)* • Was opvouwen • Was opbergen/opruimen
Gestreken representatieve kleding 	<ul style="list-style-type: none"> • Was, alleen bovenkleding, strijken (<i>strijkvrije kleding is voorliggend</i>)² • Strijkgoed opvouwen • Strijkgoed opbergen/opruimen
Beschikken over benodigde levensmiddelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Het opstellen van boodschappenlijst • Het doen van de boodschappen • Het opruimen van de boodschappen
Broodmaaltijd bereiden 	<ul style="list-style-type: none"> • Het bereiden van broodmaaltijd • Vaatwasser in- en uitruimen • Afwassen (vaatwasser is voorliggend)***
Warme maaltijd bereiden 	<ul style="list-style-type: none"> • Het bereiden van warme maaltijd • Vaatwasser in- en uitruimen • Afwassen (vaatwasser is voorliggend)***
Organisatie van huishoudelijke taken 	<ul style="list-style-type: none"> • Betrekken en stimuleren bij het uitvoeren van huishoudelijke taken, dit omvat: <ul style="list-style-type: none"> • Uitleg geven over de noodzaak van huishoudelijke activiteiten. • Instrueren/aanleren van het uitvoeren van de huishoudelijke activiteiten. • Regie van de organisatie van de huishoudelijke taken overnemen, dit omvat: <ul style="list-style-type: none"> • Opbouwen en onderhouden van de vertrouwensband. • Plannen van de structurele en incidentele huishoudelijke taken, incl. een taakverdeling tussen de HO en de cliënt. • Afstemming vanuit HO perspectief met andere professionals voor bredere ondersteuningsvragen voor de cliënt.

De cliënt kan geïndiceerde tijd voor deze activiteiten inzetten, maar de tijd opgenomen in het beleid van de gemeente is gebaseerd op de situatie waarin

* een wasdroger aanwezig is.

** strijkvrije bovenkleding aanwezig is.

*** een vaatwasser aanwezig is.

Mocht de cliënt niet uitkomen met deze tijd en een wasdroger en/of vaatwasser in dit individuele geval niet algemeen gebruikelijk zijn, of strijkvrije kleding nog niet aangeschaft zijn, dan is er de mogelijkheid om extra tijd te indiceren.

Tabel 3: Activiteiten binnen de overige zes resultaatgebieden.

4.2 Frequentie per activiteit

¹ Oppervlakte waarvoor cliënt moet bukken, inclusief plinten

² Inclusief stofzuigen en dweilen

³ Droog/nat afnemen of stofzuigen

Frequentie per activiteit door expertgroep

Voor elk van de benodigde activiteiten binnen de zeven resultaatgebieden heeft de expertgroep benoemd met welke frequentie deze moet worden uitgevoerd om het beoogde resultaat in de regio Rivierenland te bereiken. Het vertrekpunt voor het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis' was de frequentie zoals vastgesteld door de expertgroep in het onderzoek voor de gemeente Utrecht "[Normering van de basisvoorziening 'Schoon Huis'](#)" (12 augustus 2016). Voor de overige resultaatgebieden vorm het onderzoek van de gemeente Eindhoven het vertrekpunt. Deze frequenties vormden een kwalitatief stevige basis. Deze basis is gewijzigd en aangevuld met inzichten van de experts in de regio Rivierenland. Voor de uiteindelijke doorrekening in dit onderzoek is uitgegaan van de frequenties zoals benoemd door de experts in Rivierenland. Eventuele afwijkingen ten aanzien van de frequenties, zoals benoemd door de experts in het onderzoek voor de gemeente Utrecht, zijn toegelicht. De frequentie per activiteit is voor ieder van de zeven resultaatgebieden weergegeven in tabel 4 tot en met 6.

Afwijkingen ten opzichte van Utrecht

Voor de frequenties van de basisactiviteiten is op de volgende punten afgeweken ten opzichte van Utrecht:

- Hal - Trap reinigen: Het reinigen van de trap is volgens de experts elke week nodig (en niet 1 keer per 4 weken zoals in Utrecht), omdat dit qua vervuiling vergelijkbaar is met het stofzuigen in alle ruimten. Dit is in lijn met de frequentie gehanteerd in Eindhoven.

Ruimte	Basisactiviteit	Frequentie
Woonkamer 	Stof afnemen hoog	1 x per 2 weken
	Stof afnemen midden	1 x per week
	Stof afnemen laag ¹	1 x per week
	Opruimen	1 x per week
	Stofzuigen	1 x per week
	Dweilen	1 x per 2 weken
Slaapkamer 	Stof afnemen hoog	1 x per 6 weken
	Stof afnemen midden	1 x per week
	Stof afnemen laag ¹	1 x per week
	Opruimen	1 x per week
	Stofzuigen	1 x per week
	Dweilen	1 x per 4 weken
	Bed verschonen	1 x per 2 weken
Keuken 	Stofzuigen	1 x per week
	Dweilen	1 x per week
	Keukenblok (buitenzijde) inclusief tegelwand, kookplaat, spoelbak, koelkast, eventuele tafel	1 x per week
	Keukenapparatuur (buitenzijde)	1 x per week
	Afval opruimen/wegbrengen	1 x per week
	Opruimen/afwassen	1 x per week
	Sanitair 	Badkamer schoonmaken (sanitaire elementen, vloer, en prullenbak legen) ²
Toilet schoonmaken (incl. tegels)		1 x per week
Hal 	Stof afnemen hoog	1 x per week
	Stof afnemen midden	1 x per week
	Stof afnemen laag ¹	1 x per week
	Stofzuigen	1 x per week
	Dweilen	1 x per 2 weken
	Trap reinigen (droog/nat afnemen of stofzuigen) ³	1 x per week

Tabel 4: Frequentie per basisactiviteit binnen het resultaatgebied

'Schoon en leefbaar huis'

4.2 Frequentie per activiteit

Afwijkingen ten opzichte van Utrecht

In de regio Rivierenland zijn de volgende activiteiten toegevoegd die Utrecht niet onderscheidde:

- Slaapkamer - Deuren/deurposten nat afdoen.
- Niet-frequente ruimten – alle activiteiten.

Voor deze activiteiten hebben de experts op basis van de andere frequenties een passende frequentie bepaald.

Ten opzichte van de frequenties voor de incidentele activiteiten in Utrecht is op de volgende punten afgeweken:

- Woonkamer & Keuken– deuren/deurposten nat afdoen: De frequentie voor deze activiteiten dient in de ogen van de experts gelijk te zijn voor alle ruimten, omdat de vervuilingsgraad niet significant verschillend is (in Utrecht werd voor woonkamer & keuken 1 keer per 8 weken gehanteerd). Dit is in lijn met Eindhoven.

¹ De hele deur en deurpost nat afnemen

² Niet alleen de horizontale vlakken maar ook voor- en zijkant, of bijv. leren bank afnemen

³ Onder het reinigen van gordijnen wordt verstaan het nat danwel droog reinigen van gordijnen/vitrage

Tabel 5: Frequentie per incidentele activiteit binnen het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis'

Ruimte	Incidentele activiteit	Frequentie
 Woonkamer	Gordijnen reinigen ³	1 x per jaar
	Reinigen lamellen / luxaflex	2 x per jaar
	Ramen binnenzijde	4 x per jaar
	Deuren/deurposten nat afdoen ¹	2 x per jaar
	Meubels afnemen (droog/nat ²)	6 x per jaar
	Radiatoren afnemen	2 x per jaar
 Slaapkamer	Gordijnen reinigen ³	1 x per jaar
	Reinigen lamellen / luxaflex	2 x per jaar
	Ramen binnenzijde	4 x per jaar
	Deuren/deurposten nat afdoen ¹	2 x per jaar
	Radiatoren afnemen	2 x per jaar
	Gordijnen reinigen ³	1 x per jaar
 Keuken	Gordijnen reinigen ³	1 x per jaar
	Reinigen lamellen / luxaflex	3 x per jaar
	Ramen binnenzijde	4 x per jaar
	Deuren/deurposten nat afdoen ¹	3 x per jaar
	Radiatoren afnemen	3 x per jaar
	Keukenkastjes (binnenzijde)	2 x per jaar
	Koelkast (binnenzijde)	3 x per jaar
	Oven/magnetron (binnenzijde)	4 x per jaar
	Vriezer los reinigen binnenzijde (ontdooit)	1 x per jaar
	Afzuigkap reinigen (binnenzijde) – vaatwasserbestendig	2 x per jaar
	Afzuigkap reinigen (binnenzijde) - niet vaatwasserbestendig	2 x per jaar
	Bovenkant keukenkastjes	9 x per jaar
	Tegelwand (los van keukenblok)	2 x per jaar
	Deuren/deurposten nat afdoen ¹	2 x per jaar
Radiatoren afnemen	2 x per jaar	
Tegelwand badkamer afnemen	4 x per jaar	
 Sanitair	Gordijnen reinigen ³	1 x per jaar
	Ramen binnenzijde	4 x per jaar
	Reinigen lamellen / luxaflex	3 x per jaar
	Radiator afnemen	2 x per jaar
	Deuren/deurposten nat afdoen ¹	2 x per jaar
	 Hal	Stof afnemen hoog
Stof afnemen midden		4 x per jaar
Stof afnemen laag		4 x per jaar
Stofzuigen		4 x per jaar
 Niet-frequente ruimten	Stof afnemen hoog	4 x per jaar
	Stof afnemen midden	4 x per jaar
	Stof afnemen laag	4 x per jaar
	Stofzuigen	4 x per jaar

4.2 Frequentie per activiteit

Resultaat	Activiteit	Frequentie	
Schone kleding en bedden- en linnengoed		Was sorteren	2 draaien was per week
		Was in de machine stoppen (incl. wasmachine aanzetten)	
		Wasmachine leeghalen	
		Was in de droger stoppen	
		Droger leeghalen	
		Was ophangen	
		Was afhalen	
		Was opvouwen	
		Was opbergen/opruimen	
Gestreken representatieve kleding		Was strijken	1 x per 2 weken
		Strijkgoed opvouwen	In de praktijk is deze tijd gemeten onder opvouwen van resultaatgebied 'Schone Kleding en bedden- en linnengoed'
		Strijkgoed opbergen/opruimen	
Beschikken over benodigde levensmiddelen		Het opstellen van boodschappenlijst Het doen van de boodschappen Het opruimen van de boodschappen	1 x per week (<i>vriezer is nodig</i>) ¹
Het kunnen nuttigen van broodmaaltijden		Het bereiden van broodmaaltijd	Dagelijks
		Afwassen	N.v.t. – valt onder persoonlijke begeleiding
		Vaatwasser in- en uitruimen	
Het kunnen nuttigen van warme maaltijden		Het bereiden van de warme maaltijd	Dagelijks
		Afwassen	N.v.t. – valt onder persoonlijke begeleiding
		Vaatwasser in- en uitruimen	
Dagelijkse organisatie van het huishouden		Betrekken en stimuleren bij het uitvoeren van huishoudelijke taken, dit omvat: <ul style="list-style-type: none"> • Uitleg geven over de noodzaak van huishoudelijke activiteiten. • Instrueren/aanleren van het uitvoeren van de huishoudelijke activiteiten. 	Continu proces
		Regie van de organisatie van de huishoudelijke taken overnemen, dit omvat: <ul style="list-style-type: none"> • Opbouwen en onderhouden van de vertrouwensband. • Plannen van de structurele en incidentele huishoudelijke taken, incl. een taakverdeling tussen de HO en de cliënt. • Afstemming vanuit HO perspectief met andere professionals voor bredere ondersteuningsvragen voor de cliënt. 	

¹ Eén keer per week boodschappen doen is alleen mogelijk wanneer een vriezer aanwezig is om verse producten, zoals brood, een week te bewaren. Mocht een vriezer in dit individuele geval niet aanwezig zijn, dan is er de mogelijkheid om extra tijd te beschikken, zodat twee keer per week boodschappen gedaan kunnen worden.

Tabel 6: Frequentie per activiteit binnen de overige resultaatgebieden

4.3 Weegfactor per activiteit

¹ Een wasmachine en droger zijn voorliggend. Bij de berekening van benodigde tijd wordt er daarom vanuit gegaan dat dit aanwezig is (weegfactor 100%).

Weegfactor per activiteit gemeten bij observaties in eerdere onderzoeken

Omdat niet elke activiteit in elk huishouden uitgevoerd kan of hoeft te worden, is een weegfactor gehanteerd voor bepaalde activiteiten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het dweilen van de vloer in ruimten met tapijt en het reinigen van een trap in een gelijkvloerse woning. De weegfactor geeft aan in welke mate de tijdsbesteding en frequentie van een bepaalde activiteit meewegen in het bepalen van de totaal benodigde tijd.

De weegfactoren voor het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis' zijn gebaseerd op het onderzoek voor de gemeente Utrecht. In dat praktijkonderzoek is de benodigde informatie over 'weegfactoren' opgehaald tijdens de observatie van een bezoek van een huishoudelijke hulp. Zo is in ieder huishouden vastgelegd of de vloer in verschillende ruimten dweilbaar is en of de gordijnen gereinigd kunnen worden. Experts zien dat de aandelen voor weegfactoren ook in de regio Rivierenland kunnen gelden bij het veronderstelde beleid.

Voor de activiteiten in de niet-frequente ruimten zijn geen eerdere observaties geweest en wordt gebruik gemaakt van de expertopinie in de regio (grijs gemarkeerd). De activiteit opruimen/afwassen in de keuken is nieuw ten opzichte van eerdere onderzoeken. Voor deze activiteit wordt dezelfde weegfactor gehanteerd als voor de activiteit opruimen in de overige ruimten, omdat deze activiteit relevant is bij dezelfde cliënten. Voor het resultaatgebied 'Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed' zijn de weegfactoren gebaseerd op de uitgangspunten in het beleid binnen de regio.

In de tabel op deze pagina geven we per relevante activiteit aan met welke weegfactor we rekenen. Indien voor een activiteit geen weegfactor is gegeven, betekent dit dat de weegfactor 100% is en dat deze activiteit voor alle huishoudens van toepassing is.

Ruimte	Activiteit	Weegfactor
Woonkamer 	Gordijnen reinigen	83%
	Reinigen lamellen / luxaflex	17%
	Opruimen	7%
	Dweilen	66%
Slaapkamer 	Gordijnen reinigen	86%
	Reinigen lamellen / luxaflex	14%
	Opruimen	7%
	Dweilen	56%
Keuken 	Gordijnen reinigen	43%
	Reinigen lamellen / luxaflex	30%
	Ramen binnenzijde	73%
	Vriezer los reinigen binnenzijde (ontdooid)	39%
	Afzuigkap reinigen (binnenzijde) - Vaatwasserbestendig en vaatwasser aanwezig	9%
	Afzuigkap reinigen (binnenzijde) - niet vaatwasserbestendig of geen vaatwasser aanwezig	91%
	Tegelwand (los van keukenblok)	39%
	Opruimen/afwassen	7%
Sanitair 	Gordijnen reinigen	4%
	Reinigen lamellen / luxaflex	16%
	Ramen binnenzijde	19%
Hal 	Trap stofzuigen	40%
	Dweilen	70%
Niet-frequente ruimte 	Alle activiteiten	50%
Wassen 	Machinaal wassen ¹	100%
	Machinaal drogen ¹	100%

Tabel 7: Weegfactor per activiteit

4.4 Benodigde tijd per activiteit

Tijdsbesteding per activiteit uit eerdere onderzoeken

Voor de resultaatgebieden 'Schoon en leefbaar huis', 'Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed' en 'Gestreken representatieve kleding' is van de basis- en incidentele activiteiten de tijdsbesteding in de praktijk gemeten.

Voor het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis' is gebruik gemaakt van de tijdsmetingen uit het onderzoek voor de gemeente Utrecht, waarbij observaties hebben plaatsgevonden in de gemeenten Utrecht, Emmen en Haarlem. Om verschillende redenen is gekozen om te werken met deze data:

- Vanuit het onderzoek voor Utrecht was een kwalitatief stevige database beschikbaar, waarbij 121 observaties uitgevoerd zijn en 1.921 activiteiten gemeten zijn.
- Het onderzoek voor de gemeente Utrecht is uitgevoerd bij een aselechte steekproef van huishoudens in de gemeenten Utrecht, Haarlem en Emmen. De gemeenten Utrecht, Haarlem en Emmen kennen verschillende uitvoeringsvarianten voor HO variërend van beschikken op uren tot beschikken op het te behalen resultaat. Dit zorgt voor een solide, brede basis.

Voor de resultaatgebieden 'Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed' en 'Gestreken representatieve kleding' is gebruik gemaakt van de tijdsmetingen voor de gemeente Hoorn (middels de rapportage voor de gemeente Eindhoven). Binnen dit praktijkonderzoek zijn 50 observaties uitgevoerd en 99 wasactiviteiten gemeten. Het primaire doel van dit onderzoek was het bepalen van de totaal benodigde tijd voor het resultaatgebied 'Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed' (incl. strijken). Daarom is gewerkt met een steekproef waarbij het streven was om bij 2/3 van de cliënten activiteiten rondom wasverzorging te meten (uiteindelijk iets meer dan de helft geworden).

In dit onderzoek is bewust gekozen om geen tijdsmetingen uit te voeren in de regio Rivierenland. Het genereren van extra maatschappelijke kosten voor gedegen onderzoek dat elders al is gedaan is onnodig. Daarnaast brengt het uitvoeren van tijdsmetingen een belasting met zich mee voor cliënten en zorgaanbieders.

De tabellen op de volgende pagina's bevatten de gemiddelde gemeten tijdsbesteding in minuten voor alle activiteiten uit het analysekader. In de tabellen is onderscheid gemaakt in de basis- en incidentele activiteiten.

Van de incidentele activiteiten hebben we enkele activiteiten in de praktijk niet of nauwelijks ($n < 5$) gemeten omdat deze niet tot nauwelijks zijn voorgekomen tijdens de observaties. In de berekening van de totale benodigde tijd gaan we voor deze activiteiten daarom uit van een inschatting van de benodigde tijd door de expertgroep van het onderzoek voor de gemeente Utrecht "[Normering van de basisvoorziening 'Schoon Huis'](#)" (12 augustus 2016). In een aantal gevallen is de tijdsbesteding aangepast naar de regionale context omdat het HO-beleid en factoren in het beleid anders zijn. De betreffende cellen zijn grijs gearceerd in de tabellen op de volgende pagina's, deze worden toegelicht in 4.7.

De gebruikte tijden betreft de gemiddelde tijdsbesteding uit de tijdsmetingen in Utrecht en Hoorn. In beide onderzoeken is een grote spreiding rondom het gemiddelde te zien voor activiteiten. Een overzichtstabel met gemiddelden en de spreiding van de resultaten van de tijdsmetingen van het onderzoek voor de gemeente Utrecht is opgenomen in bijlage A. De dataset gebruikt van Hoorn is opgenomen in bijlage B van de rapportage "[Passend beleid Hulp bij het Huishouden gemeente Eindhoven](#)". In de observaties in de gemeente Hoorn wordt volgens het beleid alle benodigde was gestreken, dit is niet specifiek toegespitst op bovenkleding.

4.4 Benodigde tijd per activiteit

¹ Oppervlakte waarvoor cliënt moet bukken, inclusief plinten

² Inclusief stofzuigen en dweilen

³ Droog/nat afnemen of stofzuigen

Ruimte	Basisactiviteit	Tijdsmetingen (min)
Woonkamer 	Stof afnemen hoog	3,7
	Stof afnemen midden	8,2
	Stof afnemen laag ¹	4,3
	Opruimen	4,1
	Stofzuigen	8,5
	Dweilen	6,3
	Slaapkamer 	Stof afnemen hoog
Stof afnemen midden		3,9
Stof afnemen laag ¹		2,4
Opruimen		2,1
Stofzuigen		4,6
Dweilen		3,6
Bed verschonen		8,3
Keuken 	Stofzuigen	3,1
	Dweilen	3,1
	Keukenblok (buitenzijde) inclusief tegelwand, kookplaat, spoelbak, koelkast, eventuele tafel	9,7
	Keukenapparatuur (buitenzijde)	3,0
	Afval opruimen/wegbrengen	4,7
	Opruimen/afwassen	5,0
	Sanitair 	Badkamer schoonmaken (sanitaire elementen, vloer, en prullenbak legen) ²
Toilet schoonmaken (incl. tegels)		6,2
Hal 	Stof afnemen hoog	2,0
	Stof afnemen midden	2,3
	Stof afnemen laag ¹	1,3
	Stofzuigen	3,0
	Dweilen	2,4
	Trap reinigen (droog/nat afnemen of stofzuigen) ³	3,2

Tabel 8: Benodigde tijd per basisactiviteit o.b.v. observaties uit onderzoek voor de gemeente Utrecht

4.4 Benodigde tijd per activiteit

Tabel 9: Benodigde tijd per incidentele activiteit o.b.v. observaties uit onderzoek voor de gemeente Utrecht

Ruimte	Incidentele activiteit	Tijdsbesteding (min)	Expertinschatting (min)
Woonkamer 	Gordijnen reinigen ³	-	20,0
	Reinigen lamellen / luxaflex	1,1 (n=1)	30,0
	Ramen binnenzijde	12,0	
	Deuren/deurposten nat afdoen ¹	1,4	
	Meubels afnemen (droog/nat ²)	5,8	
	Radiatoren afnemen	2,4	
Slaapkamer 	Gordijnen reinigen ³	16,8 (n=1)	10,0
	Reinigen lamellen / luxaflex	44,6 (n=1)	15,0
	Ramen binnenzijde	8,9	
	Deuren/deurposten nat afdoen ¹	1,6	
	Radiatoren afnemen	0,6	
Keuken 	Gordijnen reinigen ³	-	10,0
	Reinigen lamellen / luxaflex	-	15,0
	Ramen binnenzijde	5,4	
	Deuren/deurposten nat afdoen ¹	1,9	
	Radiatoren afnemen	1,1	
	Keukenkastjes (binnenzijde)	5,7	
	Koelkast (binnenzijde)	5,4	
	Oven/magnetron (binnenzijde)	3,4	
	Vriezer los reinigen binnenzijde (ontdooit)	5,7 (n=1)	10,0
	Afzuigkap reinigen (binnenzijde) – vaatwasserbestendig	2,0 (n=1)	2,0
	Afzuigkap reinigen (binnenzijde) - niet vaatwasserbestendig	0,6 (n=2)	15,0
	Bovenkant keukenkastjes	3,3	
	Tegelwand (los van keukenblok)	2,2	
Sanitair 	Deuren/deurposten nat afdoen ¹	-	2,0 (Rivierenland)
	Radiatoren afnemen	1,3	
	Tegelwand badkamer afnemen	4,1	
	Gordijnen reinigen ³	-	5,0
	Ramen binnenzijde	0,8	
Hal 	Reinigen lamellen / luxaflex	-	15,0
	Radiator afnemen	3,0	
Niet-frequente ruimten 	Deuren/deurposten nat afdoen ¹	0,6 (n=2)	5,0
	Stof afnemen hoog	-	3,0 (Rivierenland)
	Stof afnemen midden	-	4,0 (Rivierenland)
	Stof afnemen laag	-	3,0 (Rivierenland)
	Stofzuigen	-	5,0 (Rivierenland)

4.4 Benodigde tijd per activiteit

Resultaat	Activiteit	Benodigde tijd (min)
Schone kleding en bedden- en linnengoed 	Was sorteren	2,0
	Was in de machine stoppen (incl. wasmachine aanzetten)	2,1
	Wasmachine leeghalen	1,9
	Was in de droger stoppen	2,0 (N=2)
	Droger leeghalen	2,1
	Was ophangen	5,1
	Was afhalen	3,0 (N=1)
	Was opvouwen	4,5
	Was opbergen/opruimen	3,5
Gestreken representatieve kleding 	Was strijken	23,1
Beschikken over benodigde levensmiddelen 	Het opstellen van boodschappenlijst	50,0 (Rivierenland)
	Het doen van de boodschappen	
	Het opruimen van de boodschappen	
Het kunnen nuttigen van broodmaaltijden of warme maaltijden 	Het bereiden van broodmaaltijd	Situatie specifiek
	Het bereiden van de warme maaltijd	Situatie specifiek
Dagelijkse organisatie van het huishouden 	Betrekken en stimuleren bij het uitvoeren van huishoudelijke taken, dit omvat: <ul style="list-style-type: none"> • Uitleg geven over de noodzaak van huishoudelijke activiteiten. • Instrueren/aanleren van het uitvoeren van de huishoudelijke activiteiten. 	6 keer een uur, met mogelijkheid tot meer uur indien nodig
	Regie van de organisatie van de huishoudelijke taken overnemen, dit omvat: <ul style="list-style-type: none"> • Opbouwen en onderhouden van de vertrouwensband. • Plannen van de structurele en incidentele huishoudelijke taken, incl. een taakverdeling tussen de HO en de cliënt. • Afstemming vanuit HO perspectief met andere professionals voor bredere ondersteuningsvragen voor de cliënt. 	Half uur per bezoek hulp

Tabel 10: Benodigde tijd per basisactiviteit o.b.v. observaties uit onderzoek voor de gemeente Hoorn

¹ Eén keer per week boodschappen doen is alleen mogelijk wanneer een vriezer aanwezig is om verse producten, zoals brood, een week te bewaren. Mocht een vriezer in dit individuele geval niet aanwezig zijn, dan is er de mogelijkheid om extra tijd te beschikken, zodat twee keer per week boodschappen gedaan kunnen worden.

4.4 Benodigde tijd per activiteit

Tijdsbesteding aan indirecte tijd

Naast de schoonmaakactiviteiten zoals opgenomen in de expertrichtlijn voor het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis' is tijdens de observaties in het onderzoek voor de gemeente Utrecht ook de indirecte tijd gemeten.

De tijd die huishoudelijke hulpen besteden aan ondersteuning van de cliënt is korter dan de totale tijd die hulpen in de woning van de cliënt aanwezig zijn. Het verschil is indirecte tijd, die hulpen besteden aan aankomst en vertrek, administratie ten behoeve van de huishoudelijke hulp en sociaal contact met de cliënt. Hoewel dit geen directe schoonmaaktijd betreft, is deze wel onderdeel van de totale benodigde tijd omdat huishoudelijke hulpen deze tijd nodig hebben om hun werk te kunnen doen en omdat cliënten de opstart, afstemming met de hulp en het sociaal contact ook belangrijk vinden. Uit het onderzoek voor de gemeente Utrecht blijkt dat gemiddeld genomen per huishouden per jaar 19 uur besteed wordt aan deze indirecte activiteiten (zie tabel 11). Hierbij is het uitgangspunt dat de helft van de bezoeken wekelijks plaatsvindt en de andere helft om de week.

De indirecte tijd *per bezoek* is hoger als de hulp om de week langskomt dan als de hulp wekelijks langskomt. Echter, als gekeken wordt naar de *totale indirecte tijd per jaar*, waarbij dus rekening gehouden wordt met de frequentie waarmee de hulp komt, is de indirecte tijd hoger als de hulp wekelijks komt. Dit is in lijn met de verwachting: een deel van de indirecte tijd is gebonden aan het schoonmaakbezoek zelf, zoals de aankomst in de woning, overleg met de cliënt over uit te voeren werkzaamheden en administratieve handelingen. De keuze van de cliënt voor de frequentie waarmee de hulp langskomt, bepaalt daarom mede de beschikbare directe schoonmaaktijd.

In de regio Rivierenland is uit de praktijk gebleken dat circa 90% van de bezoeken met een wekelijkse frequentie plaatsvindt (zie 4.8). Dit zou een

hogere indirecte tijd tot gevolg hebben. Op dit moment is de beoogde frequentie onbekend, daarom is in de rest van de resultaten gehanteerd dat 50% van de bezoeken wekelijks plaatsvindt.

Tijdsbesteding aan overige activiteiten

Naast indirecte tijd zijn tijdens de observatiebezoeken, zowel in het onderzoek voor de gemeente Utrecht als Hoorn, ook overige activiteiten waargenomen. Dit zijn activiteiten die volgens de experts niet behoren tot de noodzakelijke activiteiten om het resultaat 'Schoon en leefbaar huis' te bereiken en daarom niet in de expertrichtlijn voorkomen. Voorbeelden hiervan zijn het balkon of portiek schoonmaken, post halen, planten watergeven en de ramen aan de buitenzijde wassen.

Cliënten hebben de ruimte om hulpen te vragen deze activiteiten uit te voeren. Binnen de beschikbare tijd zijn cliënten immers vrij de ondersteuning naar eigen inzicht in te richten. Het gevolg is dan wel dat de huishoudelijk hulp andere activiteiten met een lagere frequentie uitvoert.

	Totaal per bezoek (min)	Totaal per jaar (uren)	50% wekelijks	90% wekelijks
Wekelijks	28,0	24,3		
Om de week	31,9	13,8		
Per jaar (uren)			19	23
Per week (minuten)			22	27

Tabel 11: Absolute indirecte tijd per huishouden zoals gemeten in het onderzoek voor de gemeente Utrecht

4.4 Benodigde tijd per activiteit

Beïnvloedende factoren

In dit onderzoek is uitgegaan van een gemiddelde situatie. Echter kunnen bepaalde factoren met betrekking tot het huis of het huishouden ervoor zorgen dat in individuele gevallen juist minder of meer tijd nodig is. Deze beïnvloedende factoren zijn benoemd door de expertgroep en staan weergegeven in tabel 12. Een aantal van deze factoren zijn persoonlijke keuzes van de cliënt en hoeven niet automatisch te leiden tot extra tijd. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de noodzaak van het hebben van huisdieren of de aanwezigheid van veel (kleine) spullen in de woning (zoals pluche knuffels en beeldjes).

In lijn met het beleid van de gemeenten spelen deze factoren geen rol in de kwantitatieve bepaling van de urennorm. De gemeenten gaan er van uit dat factoren die maken dat meer of minder tijd benodigd is elkaar (gedeeltelijk) compenseren. Wanneer dat niet zo is, kan de gemeente aanvullende maatwerkvoorzieningen toekennen om met meer ondersteuning het resultaat van een schoon en leefbaar huis te bereiken.

Bovendien geldt dat cliënten sommige van deze factoren zelf kunnen beïnvloeden. Bijvoorbeeld de inrichting en stoffering van de woning en de aanwezigheid van huisdieren. In het beleid van de gemeente Utrecht zijn deze factoren benoemd en is aangegeven dat de gevolgen daarvan op de schoonmaaktaak tot de eigen verantwoordelijkheid van de cliënt behoren.

Tabel 12: Beïnvloedende factoren

Factoren die de benodigde tijd beïnvloeden	
Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal bewoners, hun aanwezigheid in de woning en hun mobiliteit door de woning Ernst van de problematiek bij cliënten c.q. de mate waarin cliënten zelf activiteiten kunnen uitvoeren of additionele aandacht vereist is i.v.m. vertrouwensband (GGZ-populatie). Omvang van de woning en schoon te maken vertrekken Hogere vervuilingsgraad bijv. door aanwezigheid van huisdieren, rolstoel/rollator. Aan- of afwezigheid van goed schoonmaakmateriaal
Afnemen nat en droog 	<ul style="list-style-type: none"> Verkeers- of agrarische druk rondom de woning i.v.m. uitstoot en stof Aanwezigheid van veel (kleine) spullen in de woning Gezondheid van de cliënt: bij aandoeningen als astma en longemfyseem moet het huis zoveel mogelijk stofvrij zijn
Stofzuigen en dweilen 	<ul style="list-style-type: none"> Type vloer, waarbij tapijt en vloerkleden extra tijd kosten Het aantal en de omvang van meubels op de vloer Gezondheid van de cliënt: bij aandoeningen als astma en longemfyseem moet het huis zoveel mogelijk stofvrij zijn
Raamwerk 	<ul style="list-style-type: none"> Type raambekleding, zoals vitrage, gordijnen of lamellen Beschikbaarheid van hulpmiddelen voor reinigen van luxaflex
Bed 	<ul style="list-style-type: none"> Het soort beddengoed en/of gebruik van losse dekens Gezondheid van de cliënt: bij aandoeningen zoals incontinentie
Keuken 	<ul style="list-style-type: none"> Frequentie en intensiteit van het gebruik door de cliënt Soort afzuigkap; met/zonder uitneembare roosters Beschikbaarheid van een vaatwasmachine
Sanitair 	<ul style="list-style-type: none"> Omvang van de badkamer en intensiteit van gebruik Aanwezigheid en gebruik van ligbad Aanwezigheid van witgoed in de badkamer Wijze van gebruik van het toilet (o.a. samenstelling huishouden en medische redenen)
Opruimen 	<ul style="list-style-type: none"> Ernst van de problematiek bij cliënten c.q. de mate waarin zij niet in staat zijn om zelf op te ruimen
Wassen 	<ul style="list-style-type: none"> Gezondheid cliënt: o.a. incontinentie, ziekte (bv. Chemokuur of Norovirus) en fysieke beperkingen zoals veel knoeien met eten en drinken

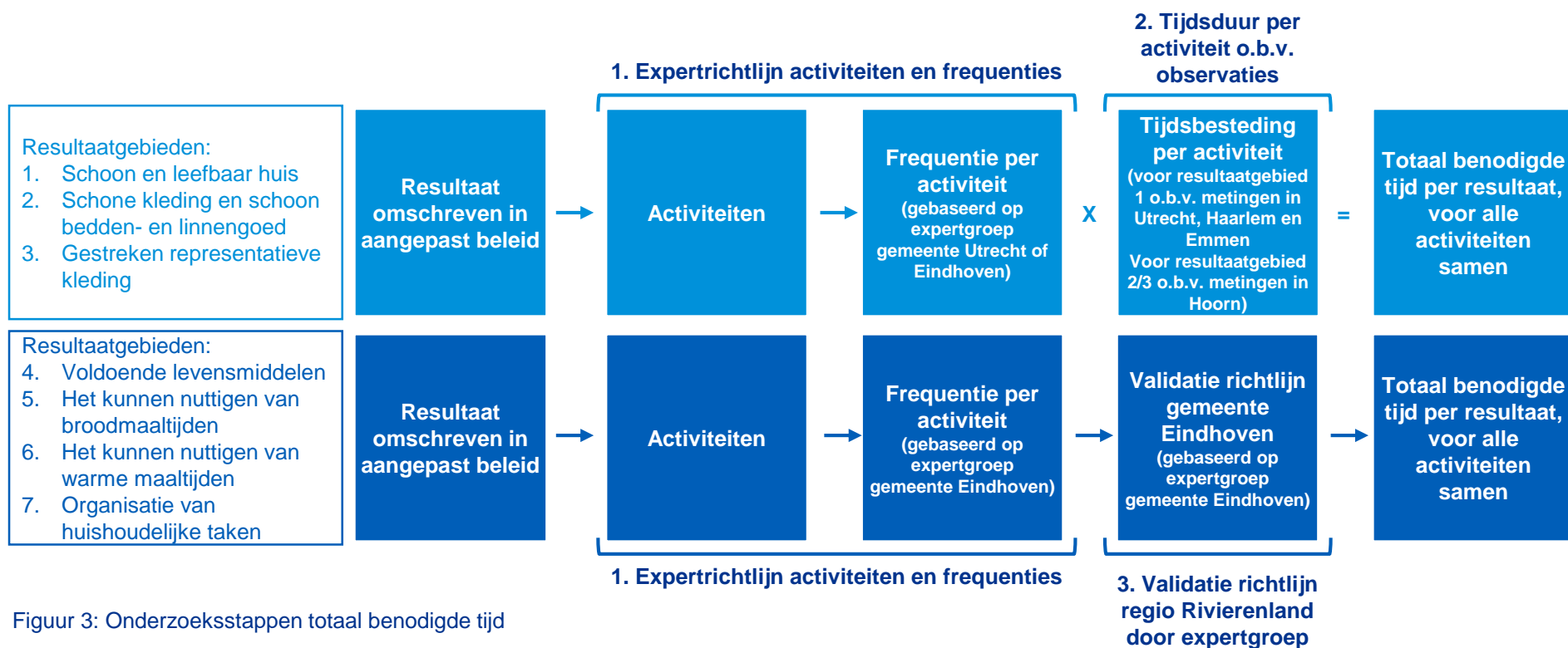
Categorie schoonmaakactiviteiten

4.5 Totaal benodigde tijd

Totaal benodigde tijd

De totaal benodigde tijd is onderzocht voor onderstaande zeven resultaatgebieden. Bij het berekenen van de totaal benodigde tijd is uitgegaan van onderstaand model (figuur 3). De activiteiten, frequentie per

activiteit en tijdsbesteding per activiteit, zoals gepresenteerd in voorgaande paragrafen, vormden de input voor de totaal benodigde tijd voor de zeven resultaatgebieden.

Figuur 3: Onderzoeksstappen totaal benodigde tijd

4.5 Totaal benodigde tijd

Totaal benodigde tijd voor drie resultaatgebieden

De totaal benodigde tijd voor drie resultaatgebieden is weergegeven in onderstaande tabel. De totaal benodigde tijd is gebaseerd op de expertrichtlijn voor activiteiten en frequenties en tijdsmetingen per activiteit door middel van observaties. Voor het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis' is gebruik gemaakt van de observaties uit het onderzoek voor de gemeente Utrecht. Voor de andere twee resultaatgebieden is gebruik gemaakt van de observaties voor de gemeente Hoorn.

De indirecte tijd is los weergegeven, maar toegerekend aan het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis'. Dat komt omdat in de praktijk dit

resultaatgebied de basis vormt van een beschikking. De overige resultaten zijn aanvullend. Er zijn twee varianten getoond voor de indirecte tijd afhankelijk van de gemiddelde frequentie van het bezoek (zie 4.8).

Voor de overige resultaatgebieden worden de uitkomsten getoond in tabel 14 op de volgende pagina. Hierbij is de totaal benodigde tijd gebaseerd op de expertrichtlijn voor activiteiten en frequenties uit het huidige protocol en validatie van deze richtlijn door de expertgroep.

De uitkomsten van 'Schoon en leefbaar huis' worden verder uitgewerkt in tabel 15 op pagina 43.

Resultaat	Benodigde tijd per week (minuten)	Indirecte tijd per week (minuten)	Totaal benodigde tijd per 4 weken (minuten) ¹	Totaal benodigde tijd per jaar (uren)
Schoon en leefbaar huis <i>Indirecte tijd 50% wekelijks</i>	102,0 minuten	22,0 minuten	494,0 minuten	107,0 uur
Schoon en leefbaar huis <i>Indirecte tijd 90% wekelijks</i>	102,0 minuten	27,0 minuten	513,0 minuten	111,2 uur
Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed ²	35,0 minuten		140,0 minuten	30,3 uur
Gestreeken representatieve kleding ²	12,0 minuten		47,0 minuten	10,0 uur

Tabel 13: Totaal benodigde tijd voor drie HO resultaatgebieden

¹ De benodigde tijd is afgerond op minuten, hierdoor ontstaan er afrondingsverschillen in de tabel.

² De getoonde tijd is gebaseerd op de aanname dat 100% van de cliënten deze ondersteuning krijgt. Dit wordt verder uitgewerkt in 4.7.

4.5 Totaal benodigde tijd

Resultaat	Benodigde tijd per week (minuten)	Indirecte tijd per week (minuten)	Totaal benodigde tijd per 4 weken (minuten / uur)	Totaal benodigde tijd per jaar (uren)
Beschikken over benodigde levensmiddelen	50,0 minuten		200,0 minuten	43,3 uur
Bereiden van een broodmaaltijd	Maaltijden is maatwerk		Maaltijden is maatwerk	Maaltijden is maatwerk
Bereiden van een warme maaltijd	Maaltijden is maatwerk		Maaltijden is maatwerk	Maaltijden is maatwerk
Organisatie van huishoudelijke taken	Regie organisatie huishoudelijke taken overnemen 30,0 minuten per bezoek Uitleg of instructie geven over huishoudelijke taken 30,0 minuten per week voor maximaal 3 maanden		Regie organisatie huishoudelijke taken overnemen 30,0 minuten per bezoek Uitleg of instructie geven over huishoudelijke taken 30,0 minuten per week voor maximaal 3 maanden	Regie organisatie huishoudelijke taken overnemen 30,0 minuten per bezoek Uitleg of instructie geven over huishoudelijke taken 30,0 minuten per week voor maximaal 3 maanden

Tabel 14: Totaal benodigde tijd voor vier HO resultaatgebieden

4.5 Totaal benodigde tijd 'Schoon en Leefbaar huis'

¹ Totaal wijkt door afronding af van som van der onderdelen.

² De indirecte tijd is gebaseerd op 50% wekelijkse en 50% tweewekelijkse bezoeken

		Woonruimten							Per jaar (uren)	Per 4 weken (min)
Categorie schoonmaakactiviteiten	Tijd in uren per jaar							Indirecte tijd bij de cliënt	Totaal	Totaal
		Woonkamer	Slaapkamer	Keuken	Sanitair	Hal	Niet-frequente ruimten			
Afnemen nat en droog	13,1	5,8	0,1	0,1	5,1	0,3			24,7	113,8
Stofzuigen en dweilen	9,2	4,4	5,4		4,5	0,2			23,6	109,1
Ramen en gordijnen	1,2	0,8	0,6	0,1					2,7	12,6
Bed		3,6							3,6	16,7
Keuken			16,8						16,8	77,6
Sanitair				15,8					15,8	73,1
Opruimen	0,2	0,1	0,3						0,6	2,9
Indirecte tijd bij de cliënt									19,0 ²	88,0 ²
Totaal¹	23,8	14,8	23,2	16,0	9,6	0,5		19,0²	107,0	494,0

Tabel 15: Totaal benodigde tijd voor het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis' per categorie per woonruimte (in uren per jaar) o.b.v. observaties uit het onderzoek voor de gemeente Utrecht toegepast op beleid en uitgangspunten in de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel in de context van regio Rivierenland

4.6 Reden voor meer of minder tijd

Zoals in paragraaf 4.4 beschreven zijn er meerdere factoren die beïnvloeden of meer of minder tijd nodig is om de resultaten te bereiken. Deze beïnvloedende factoren kunnen we niet allemaal onderbouwen met benodigde tijd o.b.v. de observaties uitgevoerd voor de gemeente Utrecht en Hoorn. Het deel waar we dat wel voor kunnen staat in onderstaande tabel (tabel 16) beschreven per resultaat.

Er kunnen ook minder uren worden beschikt als de cliënt zelf, of zijn sociaal netwerk, bepaalde clusters van activiteiten oppakt (zie pagina 41 voor onderbouwing minder benodigde tijd).

Resultaatgebied	Benodigde tijd per week (minuten)	Indirecte tijd per week (minuten)	Totaal benodigde tijd per 4 weken (minuten / uur)	Totaal benodigde tijd per jaar (uren)
Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed	35,0 minuten		140,0 minuten	30,3 uur
<i>Wasdroger niet voorliggend</i>	<i>8,2 minuten</i>		<i>32,8 minuten</i>	<i>7,1 uur</i>
<i>Extra was nodig om verscheidene redenen (bv. een huishouden met 3 of meer personen, gezondheid cliënt)</i>	<i>17,5 minuten per was</i>		<i>70,0 minuten</i>	<i>15,2 uur per was</i>

Tabel 16: Extra benodigde tijd bij aanwezigheid van enkele beïnvloedende factoren

4.7 Interpretatie benodigde tijd (1/3)

Bij de interpretatie van de resultaten dient met onderstaande punten rekening gehouden te worden:

- Het onderzoek is uitgevoerd op basis van de veronderstelling dat de voorgestelde aanpassingen van het beleid, zoals beschreven in hoofdstuk 3, worden doorgevoerd door de gemeenten. Belangrijk daarbij zijn de definities en afbakening van de verschillende resultaatgebieden. Deze definities zijn sterk bepalend voor de activiteiten die moeten worden uitgevoerd om het resultaat te bereiken.
- De uitgangspunten in dit onderzoek zijn bepaald in de context van de gemeente Buren, Neder-Betuwe en Tiel. Deze hoeven niet per definitie passend te zijn voor de andere gemeenten in de regio Rivierenland. Naar alle waarschijnlijkheid bestaan er overeenkomsten in de regionale context. Echter is het van belang dat de beleidsuitgangspunten gelijk worden geschakeld alvorens het onderzoek in de bredere context te benutten.
- De totaal benodigde tijd is berekend op basis van de gemiddelde tijdsduur van de onderliggende activiteiten die een bijdrage leveren aan het resultaatgebied. In de praktijk verschilt de benodigde tijd, afhankelijk van de individuele situatie van de cliënt. Maatwerk staat voorop.
- In het onderzoek is geen rekening gehouden met activiteiten die cliënten zelf uit kunnen voeren en activiteiten die mensen uit het sociaal netwerk uit kunnen voeren. De in dit onderzoek berekende totaal benodigde tijd moet daarom gezien worden als een richtlijn. In de praktijk is het zo dat in sommige huishoudens cliënten en mensen uit het sociaal netwerk activiteiten zelf uitvoeren, terwijl in andere huishoudens hier geen mogelijkheden voor zijn. Dit is afhankelijk van de individuele situatie van de cliënt. Het is bij een maatwerkvoorziening aan de gemeente om bij het keukentafelgesprek te inventariseren welke activiteiten een cliënt zelf uit kan voeren en in hoeverre het sociaal netwerk van de cliënt kan bijdragen. Op deze manier kan de gemeente maatwerk leveren, afgestemd op de individuele situatie van de cliënt. Bij een algemene voorziening is het aan de gemeente om te besluiten welke activiteiten in de basisvoorziening horen en welke binnen de maatwerkvoorziening vallen.
- In een aantal gevallen verrichtten hulpen in hun eigen tijd aanvullende werkzaamheden of begonnen hulpen eerder dan het rooster om extra tijd te hebben voor sociaal contact. Aan sociaal contact wordt door veel cliënten en hulpen groot belang gehecht.
- Voor het resultaatgebied ‘Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed’ is het aantal wasbeurten een sterk bepalende factor. De expertgroep heeft aangegeven dat het aantal benodigde wasbeurten voor een één/tweepersoonshuishouden twee per week is. Voor een huishouden met drie of meer bewoners betreft dit meer wasbeurten, zonder hier een concreet aantal aan te koppelen. In de berekening van de benodigde tijd is uitgegaan van de gemeten tijd voor de wasverzorging maal twee wasbeurten per week. De benodigde tijd *per wasbeurt* is daarom de helft van de tijd (17,5 minuten) zoals weergegeven op pagina 41 (35 minuten). Indien meer wasbeurten per week nodig zijn dan de huishoudelijke hulp kan uitvoeren, dan dient een andere oplossing voor de cliënt gevonden te worden (bijvoorbeeld de inzet van mantelzorgers of vrijwilligers). Het is een beleidsmatige keuze van de gemeenten hoeveel ondersteuning wordt geleverd om dit resultaat te bereiken. Voorop staat maatwerk vanuit een individuele benadering.

(Het overzicht met de punten vervolgt op de volgende pagina)

4.7 Interpretatie benodigde tijd (2/3)

- De gemeten tijd bij het resultaatgebied ‘Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed’ betreft de totale tijd die de huishoudelijke hulp kwijt is aan het uitvoeren van de activiteiten (‘handelingstijd’). Voor de doorlooptijd moet ook rekening gehouden worden met de looptijd van het wasprogramma. Dit is onder andere afhankelijk van het type en ouderdom van de wasmachine. In de praktijk wordt ondersteuning in wasverzorging bijna altijd gecombineerd met ondersteuning voor een ‘Schoon en leefbaar huis’. Tijdens de looptijd van het wasprogramma kunnen dan andere schoonmaakactiviteiten uitgevoerd worden. Indien de cliënt een relatief kleine beschikking heeft voor het resultaatgebied ‘Schoon en leefbaar huis’, kan het voorkomen dat door de looptijd van het wasprogramma niet alle activiteiten behorend bij het resultaatgebied ‘Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed’ kunnen worden uitgevoerd door de hulp, omdat het wasprogramma nog niet klaar is als de hulp vertrekt.
- Uit het onderzoek voor de gemeente Utrecht: “[Normering van de basisvoorziening ‘Schoon Huis’](#)” (12 augustus 2016) is gebleken dat de totaal benodigde tijd per jaar voor ‘Schoon en leefbaar huis’ in Utrecht 105 uur is, waarvan 19 uur indirecte tijd. De totaal benodigde tijd in de regio Rivierenland voor het resultaatgebied ‘Schoon en leefbaar huis’ is 107 uur, waarvan eveneens 19 uur indirecte tijd. Hoewel de expertopvatting in de regio Rivierenland op bepaalde activiteiten en frequenties verschilt met die in Utrecht is de benodigde tijd vergelijkbaar. Dit komt omdat, mede op basis van het beleid in de regio, is gekozen om een aantal activiteiten en frequenties aan te passen welke voor het merendeel tegen elkaar wegvallen. Hieronder staat een overzicht van de veranderingen ten opzichte van Utrecht:
 1. Ten opzichte van het onderzoek voor de gemeente Utrecht, heeft de expertgroep in de regio Rivierenland één ruimte en twee activiteiten toegevoegd voor het resultaatgebied ‘Schoon en leefbaar huis’.
 - Toegevoegde ruimte: De niet-frequente ruimte met de activiteiten stof afnemen hoog, midden, laag en stofzuigen. Onder niet-frequente ruimten worden bijvoorbeeld logeerkamers of hobbykamers verstaan. Er is voor gekozen om dit expliciet op te nemen, omdat dit beter aansluit bij de praktijk en het van belang is dat deze ruimten op incidentele wijze worden schoongemaakt zodat deze geen bedreiging opleveren voor de gezondheid. Dit blijkt ook uit de jurisprudentie. De experts achten een frequentie van 4x per jaar voor de benodigde activiteiten passend.
 2. In het onderzoek in de regio Rivierenland is verder voor enkele activiteiten een hogere en voor andere een lagere frequentie gehanteerd dan in Utrecht. De afwijkingen zijn toegelicht in 4.2. Tijdens de expertbijeenkomst is uitgebreid stilgestaan bij de benodigde frequentie voor stof afnemen hoog in alle ruimten. De experts zijn van mening dat met name het schoonmaken bovenop kasten hieronder valt, dit kent een laag gezondheidsrisico. Als echter in samenhang naar de totale benodigde tijd voor het stoffen (stof afnemen laag, midden en hoog) wordt gekeken op basis van de frequenties en observaties uit Utrecht, dan achten de experts deze tijd passend. Derhalve is deze frequentie niet aangepast.

(Het overzicht met de punten vervolgt op de volgende pagina)

4.7 Interpretatie benodigde tijd (3/3)

(Vervolg)

3. Ten opzichte van het onderzoek voor de gemeente Utrecht, heeft de expertgroep in de regio Rivierenland bij sommige tijdsbestedingen gekozen voor het hanteren van andere tijden dan de gemeente Utrecht. De voornaamste reden hiervoor was dat de experts in de regio Rivierenland de voorkeur geven aan het hanteren van de expertopinie in het geval van minder dan 5 observaties. De afwijkingen zijn weergegeven in 4.4. In alle gevallen waar een expertopinie uit het onderzoek van Utrecht beschikbaar is, is deze gebruikt. Voor de volgende activiteiten hebben de experts een nieuwe richtlijn bepaald:
 - Opruimen/afwassen in de keuken: Dit was geen activiteit in het activiteitenkader voor Utrecht. De experts achten een tijd van 5 minuten passend om de keuken voor te bereiden op het schoonmaken. Deze tijd ligt hoger dan in de woonkamer en slaapkamer, omdat deze activiteit bewerkelijker is dan het opruimen van de andere ruimten.
 - Alle activiteiten in de niet-frequente ruimten: Dit waren geen activiteiten in het activiteitenkader voor Utrecht. De niet-frequente ruimten zijn met name hobby- of logeerkamers. Deze zijn qua aard vergelijkbaar met de benodigde tijd voor een slaapkamer, maar de niet-frequente ruimte kan een iets hogere vervuilingsgraad hebben omdat deze minder frequent wordt schoongemaakt. De tijden van de slaapkamer observaties worden gehanteerd en afgerond naar boven in hele minuten om tijd te hebben voor de extra vervuiling.
 - Deuren/deurposten nat afdoen in sanitaire ruimten: Dit was geen activiteit in het activiteitenkader voor Utrecht. De experts achten een tijd van 2 minuten passend op basis van de geobserveerde tijd voor deze activiteit in de andere ruimten.
- Voor het resultaatgebied 'Beschikken over benodigde levensmiddelen' hebben de experts vastgesteld dat 50,0 minuten een passende norm is. Het is van belang dat deze ondersteuning geboden kan worden indien noodzakelijk, omdat er met name in het buitengebied niet altijd gelegenheid is om boodschappen thuis te laten bezorgen. In de praktijk komt deze ondersteuning niet vaak voor, omdat er in de gebruikelijke hulp oplossingen voor gevonden kunnen worden. De tijd is lager dan de tijd gehanteerd in Eindhoven, omdat de experts zien dat de cliënten in de praktijk vaak zelf de boodschappenlijst op kunnen stellen en de hoeveelheid boodschappen beperkt is.
- Voor de activiteiten in relatie tot het bereiden van een warme of broodmaaltijd is geen norm vastgesteld. De experts zijn van mening dat dit maatwerk vereist is en dat hier geen norm voor vastgesteld kan worden. De minister van VWS heeft in oktober 2018 aangegeven de samenwerking tussen gemeenten en verzekeraars op het gebied van maaltijdverzorging te willen onderzoeken, omdat er onduidelijkheid is over wie de verantwoordelijkheid over deze ondersteuning draagt.

4.8 Analyse lokale context

Het doel was om een analyse te doen op de huidige inzet van de HO in de regio Rivierenland (uitnuttingspercentage van de beschikking). Gezien de voorgenomen wijzigingen in het beleid (zoals toegelicht in hoofdstuk 3) geeft de huidige situatie geen/weinig relevante informatie. In het algemeen zijn de experts van mening dat het onderzoek van Utrecht ook passend is voor de regio Rivierenland, omdat er geen zwaarwegende andere factoren van toepassing zijn. Daarom is gekozen om de objectieve beschikbare data te gebruiken om te verifiëren of de uitkomsten uit het onderzoek van Utrecht ook passend zijn voor de regio Rivierenland en waar nodig een afwijking vast te stellen. Deze toets en de uitkomst is in deze sectie vastgelegd.

Frequentie bezoek HO t.b.v. indirecte tijd

Ten behoeve van de indirecte tijd die wordt meegenomen in de normering is het van belang om inzicht te hebben in de frequentie van de geboden ondersteuning in de regio. Op basis van de beschikbaar gestelde data van twee aanbieders blijkt de volgende verdeling van de geboden ondersteuning in de gemeenten. Op basis van deze informatie is er in de praktijk meer ondersteuning op wekelijkse basis in deze regio. De verhouding wijkt significant af van de 50%/50% die wordt gehanteerd in Utrecht. De passende tijd hangt af van het beoogde beleid van de gemeente, welke op dit punt nog niet bekend is ten tijde van dit onderzoek.

	1x per week	1x per 14 dagen	2x per week
Aantal klanten met ondersteuning	1,209	71	34
Percentage	92%	5%	3%

Tabel 17: Frequentie HO in huidige praktijk

Aanwezigheid trap

De experts gaven bij de bespreking van de passendheid van de Utrechtse resultaten aan, dat er in de regio mogelijk meer trappen aanwezig zouden zijn. Dit zou veroorzaakt worden door een verschil in het type woningen in landelijk en stedelijk gebied. Als dit geobjectiveerd het geval is, dan zou dit een aanleiding zijn om de weegfactor voor de trap (40% in Utrecht) te verhogen.

In de huidige huishoudelijke ondersteuningsplannen van Buren is gebleken dat de trap bij 35 van de 278 cliënten (circa 13%) expliciet is opgenomen in het plan. Dit betekent niet dat er in de overige huishoudens geen sprake is van een trap. Op basis van deze cijfers is er geen aanleiding om de frequentie voor de trap te verhogen. Dit wordt verder getoetst middels een analyse op het type woning en het woonoppervlakte (zie pagina 51 en 52).

Ondersteuning wasverzorging

In de gemeente Buren is er momenteel voor 92 van de 278 cliënten (circa 33%) ondersteuning bij de wasverzorging. Momenteel is de norm voor de wasverzorging separaat gegeven van het 'Schoon en leefbaar huis'. Indien de gemeenten Buren en Neder-Betuwe bij de inrichting van de algemene voorziening de wasverzorging hierbij mee willen nemen, dan kunnen zij dit (aangevuld met informatie over Neder-Betuwe) als basis gebruiken voor het bepalen van een passende weegfactor. Tegelijkertijd dient dan afgewogen te worden in hoeverre de weegfactor van 100% voor de aanwezigheid van een droger passend is bij de cliënten.

4.8 Analyse woningtypen en oppervlakte

Een groot verschil in de regionale context van Rivierenland is dat burgers gemiddeld genomen groter wonen dan bijvoorbeeld in de Randstad. Dit heeft de vraag opgeworpen of dit a) impact heeft op de hoeveelheid noodzakelijke schoonmaaktijd en b) of de doelgroep met HO ook zelf groter woont. Voor beide lijkt de conclusie ontkennend.

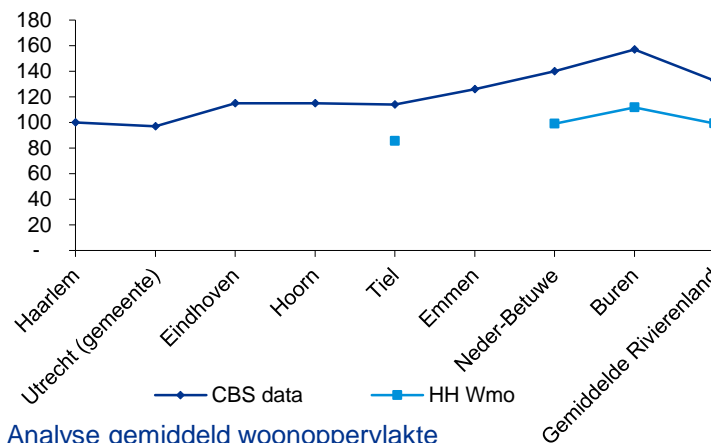
De experts zijn van mening dat er voor de regio geen dominante één-op-één relatie is tussen de benodigde schoonmaaktijd en het woonoppervlakte. Andere factoren spelen hierin een belangrijkere rol zoals de aanwezigheid van een trap of het aantal meubels en snuisterijen in een huis. De experts gaven aan dat er geen structurele verschillen te verwachten zijn die zouden moeten leiden tot aanpassingen ten opzichte van eerdere onderzoeken. Belangrijkste veronderstelling is dat de omvang van de woonoppervlakte van de doelgroep vaak kleiner is dan die van gemiddelde inwoners. Dit is getoetst door een analyse op basis van data voor de huidige HH Wmo cliënten in de gemeenten in de regio Rivierenland en data van het gemiddelde in de algehele gemeenten vanuit het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Woonoppervlakte

In vergelijking met de gemeenten uit de eerdere onderzoeken zijn met name Neder-Betuwe en Buren landelijker qua aard en kennen gemiddeld genomen een groter woonoppervlakte (donkerblauwe lijn in figuur 4). Echter, betreft dit het gemiddelde van de gehele gemeente en is het van belang om vast te stellen hoe de HH Wmo cliënten zich verhouden tot het gemiddelde van de gemeente. Op basis van data voor alle gemeenten in de regio Rivierenland stellen wij vast dat het gemiddeld woonoppervlak* voor HH Wmo cliënten circa 30-40m² kleiner is (figuur 5). Dit betekent dat de doelgroep van de HO kleiner woont, dit sluit aan bij het beeld van de experts. *(Analyse wordt vervolgd op de volgende pagina)*

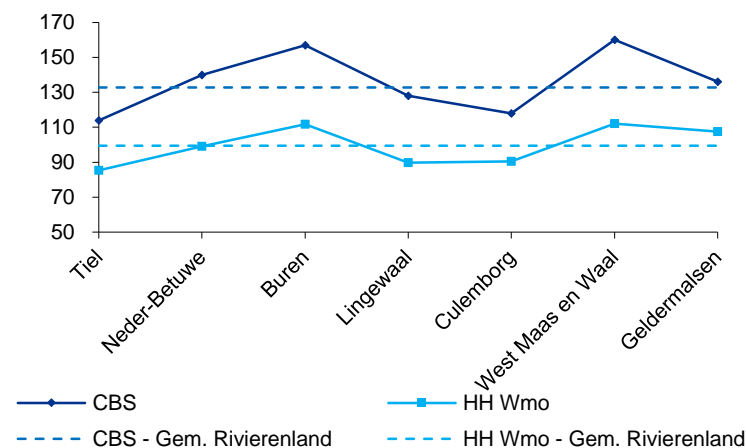
* Voor de HH Wmo cliënten wordt onder het woonoppervlakte het gebruiksoppervlakte verstaan.

Gemiddeld woonoppervlakte per huishouden in m2

Figuur 4: Analyse gemiddeld woonoppervlakte

Gemiddeld woonoppervlakte per huishouden in Rivierenland in m2

Figuur 5: Analyse gemiddeld woonoppervlakte in Rivierenland

4.8 Analyse woningtypen en oppervlakte

(Vervolg)

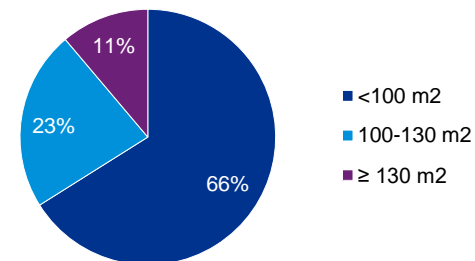
Figuur 6 laat zien dat circa 90% van de cliënten een woonoppervlakte heeft kleiner dan 130m². In de 11% grotere woningen zitten onder andere bedrijfswoningen en woonboerderijen, hierbij valt niet de gehele oppervlakte binnen het HO-beleid en daarmee binnen de HO. Als het schoonmaakoppervlakte voor Buren wordt begrensd op 130m² dan is het gemiddelde schoonmaakoppervlakte 101m² (zonder begrenzing betreft dit 112m²).

Woningtype

Met name in Buren en Neder-Betuwe zijn er in de gemeente meer landelijke woningtypen, zoals een vrijstaande woning. Bij dit soort woningen is het gebruikelijker dat er een trap is dan bij een bejaardenwoning op een appartement. De categorie 'Overig' omvat recreatiewoning, bedrijfswoning, benedenwoning, geschakelde woning, bovenwoning en woonboerderij.

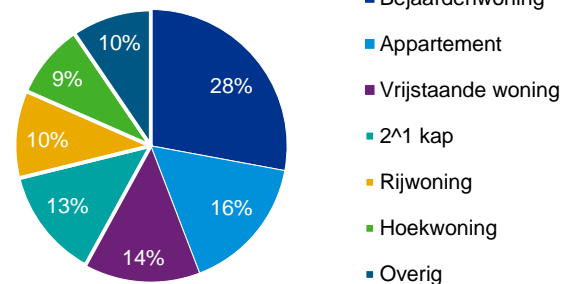
Figuur 7 toont dat in de gemeente Buren 44% van de HH Wmo cliënten in een bejaardenwoning of appartement woont. De overige 56% woont in een ander type woning. In Utrecht is geobserveerd dat 40% van de cliënten een trap heeft. Op basis van de data voor Buren (zie ook toelichting op pagina 51) kunnen wij niet vaststellen dat deze weegfactor niet passend is voor deze regio. Op basis van de algehele analyse concluderen wij dat er geen aanleiding is om aanpassingen te maken op de uitkomsten van Utrecht om beter aan te sluiten bij de karakteristieken van de HH Wmo cliënten in de regio.

Verdeling woonoppervlakte HH Wmo cliënten (Gemiddelde regio)

Figuur 6: Analyse woonoppervlakte HH Wmo cliënten in de regio Rivierenland.

Woningtypen HH Wmo cliënten (Buren)

Figuur 7: Analyse woningtypen HH Wmo cliënten in Buren.

5. Conclusie

5. Conclusie

Mede naar aanleiding van recente rechtszaken wordt in de regio Rivierenland nagedacht over beleidsvernieuwing en passende onderbouwing. In het bijzonder hebben de drie gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel de ambitie om tot beleidsvernieuwing te komen welke ook in de contractering van aanbieders en uitvoering tot uiting kan komen. De gemeenten maken daarbij verschillende keuzes, echter zouden ze in de onderbouwing van hun beleid gezamenlijk kunnen optrekken. Bij dit beleid willen de gemeenten een passende objectieve onderbouwing.

Dit onderzoek biedt de betreffende objectivering en onderbouwing, die is geleverd door middel van aanpassing van het beleid en een expertrichtlijn gebaseerd op observaties uit de praktijk. Het onderzoek leidt tot de volgende antwoorden op de onderzoeksvragen en conclusies die wij daaraan verbinden.

Hoe kunnen de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel, elk afzonderlijk, vanuit beleid onderbouwen wat zij, vanuit huishoudelijke hulp passende ondersteuning aan zelfredzaamheid en participatie vindt? Dit betreft de verfijning en verankering van beleidsvernieuwingen over wat men in de gemeente verstaat onder passende ondersteuning en de onderbouwing vanuit objectief en onafhankelijk onderzoek.

1. Welke criteria zijn verantwoord te gebruiken?

Het is belangrijk dat de gemeente voor iedere voorziening in beleidsregels beschrijft wat wordt verstaan onder de ondersteuning. Dit is het kader van waaruit HO wordt uitgevoerd.

Dit betreft een omschrijving van de voorziening HO in algemene zin:

- Wat het doel/resultaat/uitkomst moet zijn van de ingezette ondersteuning

(bijvoorbeeld een ‘Schoon en leefbaar huis’);

- Voor welke doelgroepen deze ondersteuning wel/niet bedoeld is, inclusief onderbouwing en beschrijving van het proces hoe de gemeente dit vaststelt;
- Eventuele afbakening van de ondersteuning: de benoeming van specifieke ruimten (bijv. woonkamer) hoeft vanuit juridisch oogpunt niet in het beleid, maar kan in onderliggende kaders die worden gebruikt voor het vaststellen van de indicatie;
- Duiding van de omvang van de ondersteuning: welke activiteiten hier wel en niet onder vallen, uit hoeveel uur dergelijke activiteiten bestaan en wat de frequentie is.

Uit de analyse van de beschikbare documenten is gebleken dat aanpassing van het beleid nodig is. Voor de gemeenten Neder-Betuwe en Tiel is het van belang dat in de omschrijving duidelijk onderscheid wordt gemaakt in de algemene en de maatwerkvoorziening.

In hoofdstuk 3 (Resultaten: HO-beleid gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel) staat nader toegelicht welke onderbouwing wij de gemeenten aanraden op te nemen in toekomstig beleid.

2. Welke concrete activiteiten moeten worden verricht om een aanvaardbaar niveau (van schoon en leefbaar) te bereiken?

De expertgroep in dit onderzoek heeft duidelijk in kaart gebracht welke activiteiten wel en niet nodig zijn om de gedefinieerde uitkomsten te bereiken. Deze activiteiten zijn geclusterd tot categorieën.

Welke activiteiten wel en niet behoren tot de voorziening dienen helder te worden beschreven in het beleid.

5. Conclusie

3. Hoeveel tijd is daarvoor nodig en met welke frequentie moeten deze werkzaamheden worden uitgevoerd?

Resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis'

Het huidige activiteitenkader voor HO in de regio Rivierenland werkt op punten per activiteit en kent geen uren toewijzing toe. De benodigde tijd om volgens de expertrichtlijn te komen tot het gewenste resultaat van een 'Schoon en leefbaar huis' bedraagt 494 minuten per 4 weken (107,0 uur per jaar).

- De benodigde tijd van 107,0 uur is opgebouwd uit 87,9 uur directe tijd en 19,0 uur indirecte tijd. Deze indirecte tijd betreft noodzakelijke tijdsbesteding bij aankomst en vertrek, voor overleg en administratie. Ook omvat indirecte tijd het sociaal contact, waaraan zowel cliënten, experts als hulpen sterk hechten. Bij hulpen die eens in de twee weken langskomen was de gemeten indirecte tijd verhoudingsgewijs korter dan bij hulpen die wekelijks langskomen. Door te kiezen voor een tweewekelijks rooster kunnen cliënten meer effectieve schoonmaaktijd realiseren.
- Een urennorm voor de benodigde ondersteuning vanuit de basisvoorziening om het resultaat van een schoon en leefbaar huis te realiseren. De bepaalde urennorm is gebaseerd op gemiddelde tijdsbesteding per activiteit. De tijdsmetingen laten spreiding rond dat gemiddelde zien. Er kunnen factoren zijn die maken dat in specifieke gevallen meer of juist minder tijd benodigd is – deze kunnen elkaar (gedeeltelijk) compenseren. Tegelijk zien we in de praktijk dat cliënten en hun netwerk ook werkzaamheden zelf uitvoeren. In individuele situaties kan het echter zijn dat de ondersteuning onvoldoende is om het resultaat van een schoon en leefbaar huis te realiseren. In die situaties zal de gemeente op maat aanvullende ondersteuning in moeten zetten om dat resultaat te bereiken.

Resultaatgebied 'Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed'

De benodigde tijd om volgens de expertrichtlijn te komen tot het gewenste resultaat van 'Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed' bedraagt 140 minuten per 4 weken (30,3 uur per jaar). Dit is op basis van 2 wasbeurten per week. Voor een huishouden met kinderen jonger dan 12 jaar of met 3 of meer bewoners betreft dit meerdere wasbeurten, zonder dat hier door de experts een concreet aantal aan is gekoppeld.

Resultaatgebied 'Gestreken representatieve kleding'

De benodigde tijd om volgens de expertrichtlijn te komen tot het gewenste resultaat van 'Gestreken representatieve kleding' bedraagt 46 minuten per 4 weken (10,0 uur per jaar). Hierbij is het uitgangspunt dat enkel de representatieve bovenkleding wordt gestreken als dit geen strijkvrije kleding betreft.

Resultaatgebied 'Beschikken over benodigde levensmiddelen'

Volgens de experts is een expertrichtlijn van 50 minuten per week voldoende voor het doen van de boodschappen (incl. reistijd). De benodigde tijd bedraagt 200 minuten per 4 weken (43,3 uur per jaar).

Resultaatgebieden 'Bereiden van een broodmaaltijd' en 'Bereiden van een warme maaltijd'

Er is geen richtlijn opgesteld voor deze ondersteuning, omdat dit maatwerk is en per cliënt beoordeeld dient te worden hoeveel ondersteuning passend is.

Resultaatgebied 'Organisatie van huishoudelijke taken'

Volgens de experts is de expertrichtlijn (gebaseerd op de CIZ-richtlijn) voldoende en nog steeds geldend om te komen tot het gewenste resultaat 'Organisatie van huishoudelijke taken'.

6. Aanbevelingen

6.1 Aanbevelingen beschikken op resultaat

De onderbouwing van dit onderzoek is gericht om passend te zijn voor verschillende uitvoeringsvarianten. In hoofdstuk 3 is een toelichting gegeven op de verschillende uitvoeringsvarianten (pagina 22). De keuze voor een uitvoeringsvariant heeft gevolgen voor de invulling van het beleid en de praktische uitvoerbaarheid daarvan. Bij de uitwerking van de aanbevelingen wordt in gegaan op beschikken op basis van resultaat (gemeente Tiel) en op basis van basis- en aanvullende uren (gemeenten Buren en Neder-Betuwe).

Beschikken op resultaat

Bij deze uitvoeringsvariant kan het onderzoek van de Wmo consulent vrij beperkt zijn, omdat deze enkel vast hoeft te stellen of en bij welke resultaten de cliënt ondersteuning behoeft. Na de toekenning van de resultaten bepalen de aanbieder en cliënt hoe ze de beoogde resultaten gaan bereiken: Welke activiteiten moeten worden uitgevoerd en met welke frequentie? Vervolgens controleert een medewerker van de gemeente of het ingevulde ondersteuningsplan in lijn is met het beleid van de gemeente. Als dit het geval is, dan wordt deze opgenomen in de beschikking. De gemeente blijft ten allen tijde eindverantwoordelijk. In het ondersteuningsplan dient de rechtszekerheid van de burger geborgd te zijn door de frequentie en activiteiten te expliciteren.

De financiële afspraak met de aanbieder is bij deze uitvoeringsvariant niet uitgedrukt in uren, maar is resultaatgericht. Daarbij wordt een totaal budget verstrekt aan de aanbieder met de daarbij horende opdracht om het vastgestelde resultaat bij alle cliënten te bereiken. Dit budget is vaak opgebouwd uit een gemiddeld tarief per cliënt maal het aantal cliënten. De opbouw van dit tarief dient helder en reëel te zijn. De aanbieder heeft de vrijheid om vanuit dit budget en met hun professionele kennis enkel dat wat nodig is te leveren om het vastgestelde resultaat te bereiken. De inzet bij een cliënt kan dus verschillen van week tot week en tussen cliënten (bij de een misschien meer dan het gemiddelde en bij de ander minder).

Aandachtspunten bij implementatie

- *Afhankelijkheid van voorgenomen aanpassing van de Wmo 2015:* Voor beschikken op resultaat blijft plaats bestaan. Door de uitspraken van de CRvB in oktober 2018 is deze uitvoeringsvariant nog afhankelijk van een voorgenomen aanpassing van de Wmo 2015.
- *Borging rechtszekerheid positie cliënten:* In recente uitspraken van de CRvB en de beoogde wetswijziging voor de Wmo is dit een belangrijk onderwerp. Het is van belang dat de gemeente dit zowel in het beleid als in de praktijk verankert, door ondermeer een ondersteuningsplan met activiteiten en frequenties op te stellen.
- *Communicatie:* Bij deze uitvoeringsvariant kan de inzet van de HO bij een cliënt verschillen van week tot week. In de praktijk zijn veel aanbieders gewend om hun hulpen per uur in te plannen en cliënten ontlenen een gewenning aan een vast aantal uren per week.
- *Aanbestedingsprocedure:* Bij het aangaan van nieuwe aanbestedingscontracten is het van belang dat de financiële afspraken onderbouwd zijn (gemiddeld aantal uur benodigd voor een resultaat x uurtarief van de aanbieder). Dit is een implicatie van één uitspraak van het CRvB voor de gemeente Rotterdam (18 mei 2016). Het rapport van KPMG kan voor deze onderbouwing worden ingezet. Een dergelijke aanbesteding biedt financiële continuïteit, en dus duidelijkheid en rust, voor de aanbieders. Tevens kan dit een trigger zijn voor aanbieders om ondersteuning efficiënter te gaan leveren, waardoor toekomstige tarieven naar beneden bijgesteld kunnen worden.
- *Kosten:* Bij deze uitvoeringsvariant komen er voor de aanbieder extra kosten voort uit de benodigde tijd voor het uitwerken van het ondersteuningsplan met de cliënt.
- *Innovatie:* De aanbieder krijgt bij deze uitvoeringsvariant veel ruimte om naar professioneel inzicht invulling te bieden aan de HO, zolang het vastgestelde resultaat wordt bereikt. Dit biedt een innovatieprikkel.

6.1 Aanbevelingen beschikken op resultaat

Aanpassen beleid

De gemeente Tiel had ten tijde van het onderzoek geen formele beleidsdocumentatie t.a.v. HO. Deze dient opgesteld te worden met de aanscherpingen uit ondermeer hoofdstuk 3. Het is van belang dat in het beleid is opgenomen hoe de gemeente Tiel de kwaliteit van de geboden ondersteuning en de rechtszekerheid van cliënten waarborgt. Dit beleid dient na opstelling minimaal te worden goedgekeurd door college van burgemeester en wethouders. Een resultaatgerichte variant vraagt bovendien aansluiting op de voorgenomen aanpassingen van de Wmo 2015.

Opstellen activiteitenkader

We raden aan het activiteitenkader (en huishoudelijk ondersteuningsplan) aan te passen om de uitvoerbaarheid van het beoogde beleid in de praktijk te borgen. Hieronder worden twee elementen beschreven met de aanbeveling om deze in ieder geval op te nemen in het activiteitenkader

1. *Beïnvloedende factoren*

Om maatwerk te kunnen bieden moet per individu in samenhang gekeken worden naar een aantal bredere beïnvloedende factoren. Het duidelijk formuleren van deze factoren helpt de Wmo consulent om beredeneerd van de richtlijn af te wijken (zowel omhoog als omlaag) om zo passende ondersteuning te geven aan de cliënt.

2. *Communicatie richting cliënt*

Het is essentieel om het beleid helder te communiceren richting de cliënt, zowel bij nieuw als bestaand beleid. Het moet helder zijn voor de cliënt wat hij kan verwachten van de voorziening. Als vooraf duidelijk is dat activiteiten buitenshuis niet onder het resultaatgebied 'Schoon en leefbaar huis' vallen en strijkvrije kleding aangeschaft dient te worden kan daar geen onduidelijkheid over ontstaan. Het opnemen in het werkprotocol van een checklist met punten die de Wmo consulent helder dient te communiceren richting de cliënt is daarom aan te bevelen. Daarnaast dient de cliënt een duidelijk

aanspreekpunt te hebben wanneer het geboden resultaat niet bereikt wordt.

Afspraken met aanbieders

Bij het opstellen van de afspraken met de aanbieders voor de nieuwe aanbesteding is het van belang om open te communiceren over de (praktische) implicaties van de HO-richtlijn. Zo kan het beschikken van twee wassen per week betekenen dat meer dan 2 uur nodig is om beide wassen aan te zetten en de was te drogen (of op te hangen). Verscheidene oplossingen zijn te bedenken die samen met de thuiszorgaanbieder geëxploreerd kunnen worden. Tevens is het van belang om vast te leggen hoe de financiële afspraak voor de aanbesteding aansluit bij het beleid en onderbouwd is. Het rapport van KPMG kan hiervoor gebruikt worden.

Indicatieproces en operationele impact

De gemeente Tiel maakt in de basis nu ook gebruik van beschikken op resultaat. Vanwege de lopende rechtszaken, en ter voorkoming van procedures, heeft Tiel in afwachting van het oordeel van de CRvB cliënten na bezwaar geïndiceerd op basis van uren in de oudere CIZ-richtlijn. De gemeente Tiel dient te besluiten of zij bij het opstellen en implementeren van het aangescherpte beleid huidige cliënten wil herindiceren of dat zij besluit om dit enkel toe te passen voor nieuwe cliënten of cliënten met een aflopende indicatie (gefaseerde implementatie). Bij herindicatie is het van belang om duidelijk te communiceren waarom er een wijziging is in de geboden resultaat en wat de gevolgen zijn.

De uitvoeringsvariant blijft op de langere termijn ongewijzigd. Daardoor zijn er minder relevante aanbevelingen voor de operationele impact. Wel zal de gemeente de financiële consequenties moeten nagaan en bij implementatie rekening kunnen houden met samenhangende wijzigingen zoals het abonnementstarief. Ook blijft er aandacht nodig voor succesvolle invulling en afstemming met de cliënten.

6.2 Aanbevelingen beschikken op basis- en aanvullende uren

Beschikken op basis- en aanvullende uren

Bij de beoogde uitvoeringsvariant voor de gemeente Buren en Neder-Betuwe vallen de basisuren onder de algemene voorziening en de aanvullende uren onder de maatwerkvoorziening. Bij deze uitvoeringsvariant wordt een lichte toets gedaan als een cliënt zich meldt, deze toets kan ook uitgevoerd worden door de aanbieders. Als uit deze toets blijkt dat de cliënt recht heeft op HO en dat de basisuren passend zijn, dan wordt een vast aantal basisuren toegekend. Als uit de lichte toets blijkt dat de basisuren niet toereikend zijn, dan vindt er een individueel onderzoek plaats, waarbij wordt vastgesteld hoeveel aanvullende uren beschikt dienen te worden (activiteiten x frequentie x tijd). Als de algemene voorziening op de juiste manier wordt ingericht, dan zal deze voor een groot deel van de cliënten volstaan en vergemakkelijkt dit het indicatieproces. Bij deze uitvoeringsvariant zijn de afspraken met de aanbieder gebaseerd op het aantal uren HO.

Aandachtspunten bij implementatie

- *Communicatie*: Bij een wijziging in de uitvoeringsvariant is het van belang om duidelijk te communiceren met bewoners over de aard van de wijziging en waarom dit kan leiden tot meer of minder uren HO. Het voordeel van beschikken op uren is dat er sprake is van een aantal uren wat duidelijkheid biedt voor de cliënt en eenvoudig is in de planning en administratie van de aanbieder. Aandachtspunt is dat basisuren kunnen voelen als minder maatwerk, omdat 'iedereen' deze uren toegekend krijgt ondanks verschillen in de ondersteuningsbehoefte. Daarom is het van belang om te benadrukken dat de invulling van de basisuren maatwerk is die de cliënt en de aanbieder gezamenlijk kunnen invullen. Het is tevens van belang dat de basisuren berusten op een objectief en onafhankelijk onderzoek (CRvB uitspraak in de gemeente Utrecht van 18 mei 2016). Het onderzoek van KPMG kan hiervoor gebruikt worden.
- *Aanbestedingsprocedure*: Bij de overgang naar deze uitvoeringsvariant is

een nieuwe aanbesteding nodig. De huidige contracten met aanbieders lopen eind 2020 af en zijn resultaatgericht. Derhalve vereist de overstap een aanpassing in de contracten met de aanbieders, waarbij de financiële afspraak niet langer resultaatgericht is maar op basis van het aantal uren geleverde HO. Dit betekent dat de aanbieders het aantal uren HO dienen vast te leggen in de administratie. Bij het hanteren van een gefaseerde overgang is het van belang om af te stemmen hoe de financiële afwikkeling gedurende deze overgang zal plaatsvinden.

- *Uitvoering lichte toets*: Bij deze uitvoeringsvariant dient besloten te worden wie de lichte toets voor de algemene voorziening zal gaan uitvoeren. De tijd voor het uitvoeren van de lichte toets is naar verwachting minder dan de benodigde tijd voor het uitvoeren van de toets voor de maatwerkvoorziening. Afhankelijk van de keuze die de gemeenten hierin maken kan het aantal maatwerkconsulenten dat benodigd is voor het uitvoeren van de toets in de toekomst afnemen.
- *Kosten*: Als de basisuren niet passend zijn voor een groot deel van de populatie zal dit additionele kosten met zich meebrengen. Als de uren te laag zijn ingeschat, dan zal een groot deel van de cliënten in aanmerking komen voor aanvullende uren waardoor het voordeel van een eenvoudiger indicatieproces wegvalt. Een overschatting van de uren gaat uiteraard gepaard met extra kosten, omdat de inzet van de uren hoger is dan noodzakelijk. Bij het vaststellen van de basisuren dient hierin een balans gevonden te worden (zie volgende pagina).
- *Innovatie*: Innovatie bij aanbieders wordt binnen deze uitvoeringsvariant nauwelijks gestimuleerd. Voor de aanbieder bestaat de financiële prikkel om het maximum aantal uren te leveren, omdat de aanbieder per uur betaald krijgt. Deze prikkel wordt beperkt door het vaste aantal basis uren in de algemene voorziening. Voor de cliënt verdwijnt de prikkel om het sociaal netwerk meer te betrekken omdat men 'automatisch' de basisuren krijgt toegekend indien HO nodig is.

6.2 Aanbevelingen beschikken op basis- en aanvullende uren

Voor de inrichting van de algemene voorziening is het van belang om te bepalen welk deel van de voorziening valt onder de algemene voorziening en welk deel onder de maatwerkvoorziening. Hierbij gaat het om de balans tussen de hoeveelheid activiteiten en uren in de basis en het aantal cliënten dat geen aanspraak hoeft te maken op de maatwerkvoorziening. Op dit moment hebben de gemeenten nog geen concrete verdeling voor ogen. Onderstaand zijn twee voorbeeld scenario's weergegeven voor de inrichting van deze voorziening.

Tabel 18: Voorbeeldscenario inrichting algemene en maatwerkvoorziening

Resultaatgebied	Scenario 1	Scenario 2
Een schoon en leefbaar huis	1 	1
Schone kleding en schoon bedden- en linnengoed		
Gestreken representatieve bovenkleding		
Beschikken over benodigde levensmiddelen, bereiden van een brood- of warme maaltijd		
De organisatie van huishoudelijke taken		

Algemene voorziening

Maatwerkvoorziening

In scenario 1 omvat de algemene voorziening enkel de activiteiten voor een 'Schoon en Leefbaar huis'. Alle overige activiteiten vallen onder de maatwerkvoorziening en worden beschikt op een situatie specifieke basis. Bij scenario 2 vallen ook twee andere resultaatgebieden onder de algemene voorziening waardoor de basisuren hoger zullen zijn. Dit betekent naar verwachting dat er minder cliënten aanspraak hoeven te maken op de maatwerkvoorziening. Bij de keuze die gemaakt zal worden is het van belang om rekening te houden met het aantal cliënten dat momenteel aanspraak maakt op een resultaat.

Aanpassen beleid

Bij de overgang naar deze nieuwe uitvoeringsvariant zal de gemeente Buren het huidige beleid aan moeten passen en zal de gemeente Neder-Betuwe nieuw beleid dienen op te stellen. Bij deze beleidsdocumenten dienen de aanscherpingen zoals vastgelegd in hoofdstuk 3 opgenomen te worden. Het is daarbij van belang dat in het beleid duidelijk vermeld wordt welke ondersteuning onder de algemene en maatwerkvoorziening vallen en hoe de gehanteerde normtijden zijn onderbouwd. Voor deze onderbouwing kan de rapportage van KPMG gebruikt worden.

(Zie vervolg op de volgende pagina)

1. *Maatwerkvoorziening: een hoger niveau van hygiëne of schoonhouden realiseren: bij geobjectiveerde medische belemmeringen, als de basisvoorziening onvoldoende is*

6.2 Aanbevelingen beschikken op basis- en aanvullende uren

(Vervolg)

De beleidsdocumenten dienen na opstelling te worden goedgekeurd door college van burgemeester en wethouders. Bij een dergelijk grote beleidsverandering moeten ook de volgende documenten aangepast worden: Wmo verordening en instructies voor maatwerkconsulenten en aanbieders (incl. activiteitenkader en ondersteuningsplan). De lichte toets moet hierbij worden uitgewerkt. De verordening vraagt goedkeuring van de Gemeenteraad. Naast aanwijzingen en tips stelde de VNG ook een [modelverordening](#) op.

Opstellen activiteitenkader

Bij de overgang naar een nieuwe uitvoeringsvariant zullen de gemeenten Buren en Neder-Betuwe een aangepast activiteitenkader op moeten stellen. Hierbij zal opgenomen dienen te worden welke ondersteuning valt onder de basis- en aanvullende uren. Eveneens dienen de twee elementen beschreven onder de aanbevelingen voor beschikken op resultaat meegenomen te worden.

Afspraken met aanbieders

Bij het opstellen van de afspraken met de aanbieders in het kader van de nieuwe aanbesteding is het van belang om open te communiceren over de (praktische) implicaties van de HO-richtlijn. Zo kan het beschikken van twee wassen per week betekenen dat meer dan 2 uur nodig is om beide wassen aan te zetten en de was te drogen (of op te hangen). Verscheidene oplossingen zijn te bedenken die samen met de thuiszorgaanbieder geëxploreerd kunnen worden. Daarnaast kunnen meerdere activiteiten onder het resultaatgebied 'Voldoende levensmiddelen en het kunnen nuttigen van (warme) maaltijden' zelfs dagelijks worden beschikt wat ook grote gevolgen

heeft voor de planning van een aanbieder.

Indien wordt gekozen voor een gezamenlijke aanbesteding in de regio met daaronder twee contracten: resultaatgericht en op basis van uren. Dan is het van belang om deze constructie contractueel goed uit te werken zodat deze passend is en duidelijk te bespreken. Zodat de verschillen en de werkwijze voor alle partijen helder is.

Indicatieproces

Bij de overgang naar beschikken op basis- en aanvullende uren is herindicatie van de huidige cliënten noodzakelijk. Deze herindicatie brengt kosten en een operationele uitdaging met zich. De gemeente kan hierbij kiezen tussen een gefaseerde implementatie, waarbij enkel aflopende en nieuwe cliënten worden geïndiceerd op basis van het nieuwe beleid. Bij herindicatie is het van belang om duidelijk te communiceren waarom er een wijziging is in de geboden resultaat en wat de gevolgen zijn voor de cliënt.

Operationele impact

Naast de aanpassingen in de beleidsdocumenten en de werkwijze heeft een (gefaseerde) overgang naar een nieuwe uitvoeringsvariant implicaties voor het operationele proces. Deze gevolgen zitten met name in de administratie van de beschikkingen en de financiële afhandeling met de aanbieders. Bij een gefaseerde overgang zullen beide varianten naast elkaar bestaan wat extra administratie vergt. Dit betekent bijvoorbeeld dat in de administratie van beschikkingen het van belang is dat inzichtelijk is welke cliënten onder het nieuwe beleid zijn geïndiceerd. Het is belangrijk om vooraf een beeld te vormen bij de zaken waar de overgang een belangrijke impact kan hebben, zodat hierop geanticipeerd kan worden.

Bijlage

- A. Analyse dataset Utrecht
- B. Detail beschrijving fasen onderzoeksopzet
- C. Aandachtspunten per uitvoeringsvariant

A. Analyse dataset Utrecht

Kenmerken van de dataset observatiebezoeken

Na afloop van de observatiebezoeken hebben we alle metingen gecombineerd in één bestand. Het resultaat is een dataset die bestaat uit de volgende drie onderdelen:

- Kenmerken van alle schoonmaakbezoeken die zijn afgelegd, zoals datum, tijd, plaats en totale tijdsduur.
- Kenmerken van de bezochte woningen, zoals type vloer, type gordijnen en de aanwezigheid van een trap, vaatwasser en vriezer.
- Tijden per geobserveerde schoonmaakactiviteit per ruimte, bijvoorbeeld de gemeten tijden voor stofzuigen in de woonkamer.

Deze dataset heeft de volgende kenmerken:

Kenmerk	Waarde
Aantal geregistreerde schoonmaakbezoeken	121
Aantal gemeten schoonmaakactiviteiten	1.921
Totale gemeten schoonmaaktijd (in uren)	241,2

Tabel 19: Kenmerken van de dataset in het onderzoek voor de gemeente Utrecht

Inhoud van de dataset

Om de dataset te onderzoeken en ter voorbereiding van de data-analyses gericht op het beantwoorden van de onderzoeksvraag, hebben we een verkennend onderzoek gedaan naar de inhoud van de dataset. Daarbij hebben we gekeken naar de frequentieverdeling van metingen in de verschillende onderzoeksgroepen en de dekking van tijdsmetingen ten

opzichte van de totale lijst met schoonmaakactiviteiten zoals opgenomen in het analysekader.

Vervolgens hebben we de gemeten schoonmaaktijden statistisch onderzocht op spreiding.

Frequentieverdeling over onderzoeksgroepen

We hebben de observaties onderzocht op verdeling over de verschillende onderzoeksgroepen, zowel geografisch als naar frequentie van schoonmaakbezoeken. De tabel hieronder (tabel 20) geeft inzicht in het aantal observaties per onderzoeksgroep.

	Utrecht	Haarlem	Emmen	Totaal
Wekelijks	50	29	27	106
Tweewekelijks	11	4	n.v.t.	15
Totaal	61	33	27	121

Tabel 20: Aantal observaties per frequentie en gemeente in het onderzoek voor de gemeente Utrecht

Dekking van activiteiten

In totaal zijn er 5 verschillende activiteiten waarvoor we geen tijd hebben kunnen meten. In alle gevallen betreft het incidentele activiteiten waarvan de expertgroep aangeeft dat deze slechts één of enkele keren per jaar zouden moeten voorkomen. Er zijn 10 schoonmaakactiviteiten die minder dan vijf maal zijn gemeten. Ook dit betreft activiteiten die incidenteel zouden moeten gebeuren. De overige activiteiten zijn vijf maal of vaker gemeten – het hoogste aantal metingen is 111 (toilet schoonmaken). Een overzicht van het aantal metingen per schoonmaakactiviteit is op pagina 64 opgenomen.

A. Analyse dataset Utrecht

De tabel op deze pagina (tabel 21) geeft het aantal metingen weer per schoonmaakactiviteit. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de geobserveerde regio's (binnen de gemeente Utrecht en buiten de gemeente Utrecht). Deze waarden geven de steekproefgrootte weer op activiteitsniveau.

Ruimte	Basisactiviteit	Binnen Utrecht	Buiten Utrecht
Woonkamer	Stof afnemen hoog	14	19
	Stof afnemen midden	36	47
	Stof afnemen laag	24	37
	Opruimen	19	27
	Stofzuigen	51	58
	Dweilen	27	38
Slaapkamer	Stof afnemen hoog	9	9
	Stof afnemen midden	33	35
	Stof afnemen laag	20	17
	Opruimen	11	23
	Stofzuigen	50	47
	Dweilen	22	18
	Bed verschoneren	16	24
Keuken	Stofzuigen	48	47
	Dweilen	47	39
	Keukenblok (buitenzijde) inclusief tegelwand, kookplaat, spoelbak, koelkast, eventuele tafel	48	41
	Keukenapparatuur (buitenzijde)	20	23
	Afval opruimen	22	26
Sanitair	Badkamer schoonmaken	49	56
	Toilet schoonmaken	52	59
Hal	Stof afnemen hoog	4	10
	Stof afnemen midden	18	25
	Stof afnemen laag	7	12
	Stofzuigen	53	52
	Dweilen	30	33

Ruimte	Incidentele activiteit	Binnen Utrecht	Buiten Utrecht	
Woonkamer	Gordijnen wassen	-	-	
	Reinigen lamellen / luxaflex	-	1	
	Ramen binnenzijde	6	8	
	Deuren/deurposten nat afdoen	6	12	
	Meubels afnemen (droog/nat)	18	23	
	Radiatoren afnemen	1	6	
Slaapkamer	Gordijnen wassen	-	1	
	Reinigen lamellen / luxaflex	1	-	
	Ramen binnenzijde	3	6	
	Deuren/deurposten nat afdoen	4	13	
	Radiatoren afnemen	4	8	
Keuken	Gordijnen wassen	-	-	
	Reinigen lamellen / luxaflex	-	-	
	Ramen binnenzijde	6	5	
	Deuren/deurposten nat afdoen	7	17	
	Radiatoren afnemen	1	8	
	Keukenkastjes (binnenzijde)	10	9	
	Koelkast (binnenzijde)	4	3	
	Oven/magnetron (binnenzijde)	6	6	
	Vriezer los reinigen binnenzijde (ontdood)	1	-	
	Afzuigkap reinigen (binnenzijde) – vaatwasserbestendig	-	1	
	Afzuigkap reinigen (binnenzijde) - niet vaatwasserbestendig	1	1	
	Bovenkant keukenkastjes	11	11	
	Tegelwand (los van keukenblok)	6	4	
	Sanitair	Radiatoren afnemen	4	7
Tegelwand badkamer afnemen		27	32	
Gordijnen wassen		-	-	
Ramen binnenzijde		1	4	
Hal	Reinigen lamellen / luxaflex	-	-	
	Trap stofzuigen	6	17	
	Radiator afnemen	-	2	
	Deuren/deurposten nat afdoen	10	20	

Tabel 21: Aantal metingen per schoonmaakactiviteit in het onderzoek voor de gemeente Utrecht

A. Analyse dataset Utrecht

De tabel op deze pagina (tabel 22) geeft per schoonmaakactiviteit een aantal kengetallen in seconden weer: het gemiddelde, de mediaan, de minimale waarde, de maximale waarde en de standaardafwijking.

Ruimte	Basisactiviteit	Gem.	Mediaan	Min	Max	Standaardafwijking
Woonkamer	Stof afnemen hoog	224	179	29	900	188
	Stof afnemen midden	492	413	30	1304	305
	Stof afnemen laag	258	214	15	955	198
	Opruimen	244	183	5	777	190
	Stofzuigen	511	445	113	1255	268
Slaapkamer	Dweilen	378	335	17	855	188
	Stof afnemen hoog	131	101	61	462	92
	Stof afnemen midden	235	191	20	806	164
	Stof afnemen laag	142	120	14	762	129
	Opruimen	125	120	31	336	74
Keuken	Stofzuigen	275	253	31	840	156
	Dweilen	214	193	21	1000	179
	Bed verschonen	501	475	183	1206	233
	Stofzuigen	189	151	27	683	121
	Dweilen	187	162	12	867	138
Keuken	Keukenblok (buitenzijde) inclusief tegelwand, kookplaat, spoelbak, koelkast, eventuele tafel	580	510	40	1636	341
	Keukenapparatuur (buitenzijde)	182	120	16	590	146
	Afval opruimen	282	197	30	1210	258
	Badkamer schoonmaken	704	645	169	2292	349
	Toilet schoonmaken	374	315	25	2400	273
Hal	Stof afnemen hoog	119	92	30	454	112
	Stof afnemen midden	135	119	23	429	106
	Stof afnemen laag	80	57	24	300	66
Hal	Stofzuigen	180	156	29	976	124
	Dweilen	145	119	18	492	103

Ruimte	Incidentele activiteit	Gem.	Mediaan	Min	Max	Standaardafwijking	
Woonkamer	Gordijnen wassen	-	-	-	-	-	
	Reinigen lamellen / luxaflex	64	64	64	64	-	
	Ramen binnenzijde	718	492	167	1993	549	
	Deuren/deurposten nat afdoen	84	65	16	260	69	
	Meubels afnemen (droog/nat)	345	263	15	880	231	
Slaapkamer	Radiatoren afnemen	144	90	34	380	124	
	Gordijnen wassen	1010	1010	1010	1010	-	
	Reinigen lamellen / luxaflex	2674	2674	2674	2674	-	
	Ramen binnenzijde	532	439	34	1680	554	
	Deuren/deurposten nat afdoen	96	72	19	268	79	
Keuken	Radiatoren afnemen	34	27	5	84	26	
	Gordijnen wassen	-	-	-	-	-	
	Reinigen lamellen / luxaflex	-	-	-	-	-	
	Ramen binnenzijde	321	107	50	1172	363	
	Deuren/deurposten nat afdoen	114	73	30	354	97	
Keuken	Radiatoren afnemen	65	45	17	162	47	
	Keukenkastjes (binnenzijde)	340	165	14	2066	474	
	Koelkast (binnenzijde)	321	238	55	861	307	
	Oven/magnetron (binnenzijde)	206	102	40	1138	301	
	Vriezer los reinigen binnenzijde (ontdood)	344	344	344	344	-	
	Afzuigkap reinigen (binnenzijde) - vaatwasserbestendig	120	120	120	120	-	
	Afzuigkap reinigen (binnenzijde) - niet vaatwasserbestendig	36	36	26	46	14	
	Bovenkant keukenkastjes	200	136	15	731	178	
	Tegelwand (los van keukenblok)	130	93	30	376	106	
	Radiatoren afnemen	76	45	21	269	72	
	Tegelwand badkamer afnemen	246	214	35	863	151	
	Sanitair	Gordijnen wassen	-	-	-	-	-
		Ramen binnenzijde	48	43	18	94	30
		Reinigen lamellen / luxaflex	-	-	-	-	-
		Trap stofzuigen	194	180	27	780	156
Hal	Radiator afnemen	38	38	15	60	32	
	Deuren/deurposten nat afdoen	182	114	12	620	187	

Tabel 22: Kengetallen (in seconden) per gemeten activiteit in het onderzoek voor de gemeente Utrecht

B. Fase 1: Visie en Uitgangspunten

1. Komen tot visie en uitgangspunten

Doel

Het doel van fase 1 was het scherp en helder formuleren van het beleid. Deze fase bestond uit drie onderdelen, te weten een documentstudie, een inhoudelijke bijeenkomst met de beleidsmedewerkers en HO betrokkenen van de drie gemeenten, en een inhoudelijke bijeenkomst met een zelf samengestelde expertgroep. De opgehaalde beleidsvisie en opgestelde richtlijn werd vervolgens uitgewerkt in een actieplan voor het beleid voor de gemeenten. Het aanscherpen van het beleid valt buiten de scope van dit project en valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten.

Documentanalyse

We zijn gestart met het analyseren van relevante beleidsdocumenten uit de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel. De analyse richtte zich specifiek op elementen die relevant zijn voor de benodigde aanpassing van het HO-beleid en de onderbouwing daarvan. De volgende documenten zijn geanalyseerd:

- Beleidsregels voorzieningen Wmo gemeente Buren 2017.
- Wijziging verordening Wmo_Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Buren 2018.
- Activiteitenkader, toegangsdocument, huishoudelijk ondersteuningsplan welke gebruikt worden voor de toekenning van de HO-voorziening.

Niet alle gemeenten hebben momenteel een formeel beleidsdocument, maar het beleid en activiteitenkader dat wordt gehanteerd is overeenkomstig. Derhalve is gebruik gemaakt van de documenten die beschikbaar zijn. Ook zijn andere relevante documenten en onderzoeken geanalyseerd die mogelijk informatie bevatten over het inrichten van het HO-beleid en de benodigde tijd voor (schoonmaak)activiteiten en landelijke ontwikkelingen daarin:

- De in 2006 opgestelde [HbH-richtlijn](#) van het CIZ. Dit wordt blijkens uitspraken van de CRvB nog vaak gezien als een geldende norm voor HO, waar op individueel niveau van af mag worden geweken, mits goed beredeneerd. Bij het leveren van maatwerk moet volgens de Wmo 2015 namelijk altijd een individuele afweging worden gemaakt.
- Het HO-onderzoek uitgevoerd door KPMG in samenwerking met Bureau HHM voor de gemeente Utrecht: "[Normering van de basisvoorziening 'Schoon Huis'](#)" (12 augustus 2016). Dit objectieve en onafhankelijke onderzoek is uitgevoerd om het HO-beleid in Utrecht te onderbouwen.
- Het HO-onderzoek uitgevoerd door KPMG voor de gemeente Eindhoven: "[Passend beleid Hulp bij het Huishouden gemeente Eindhoven](#)". Dit objectieve en onafhankelijke onderzoek is uitgevoerd om het HO-beleid in Eindhoven te onderbouwen. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de tijdsmetingen die voor een eerder onderzoek hebben plaatsgevonden in Hoorn. Het onderzoek van Hoorn is niet publiek beschikbaar, daarom is in het onderzoek voor de regio Rivierenland gebruik gemaakt van de informatie over de tijdsmetingen in Hoorn zoals opgenomen in de rapportage van Eindhoven.
- Het door KPMG en Ecorys uitgevoerde landelijke onderzoek in opdracht van het NDSO, de VNG en het ministerie van VWS: "[Wmo 2015 in uitvoering: passend en onderbouwd \(lokaal\) beleid voor hulp bij het huishouden](#)" (28 oktober 2016). In dit onderzoek wordt beschreven op welke wijze gemeenten lokaal gevolg kunnen geven aan de uitspraken van de CRvB zonder de ingezette vernieuwing (zoals door de Wmo 2015 wordt beoogd) te doorkruisen. Deze handreiking geeft gemeenten ondersteuning bij het inrichten van lokaal HO-beleid.

B. Fase 1: Visie en Uitgangspunten

Bijeenkomst met gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel

In een beknopte interactieve sessie heeft KPMG Health de beleidsmakers en betrokkenen van de gemeenten ondersteund bij het vaststellen van de noodzakelijke en gewenste aanpassingen in toekomstig HO-beleid. Dit betreft de keuze voor een uitvoeringsvariant, de te bereiken uitkomsten van de HO-voorziening en onderbouwing daarvan (in afgebakende ruimten en activiteiten), maar ook de doelgroep die wordt bediend met de HO-voorziening. De uitkomst van de documentanalyse was het startpunt voor deze bijeenkomst.

In deze bijeenkomst was participatie van afgevaardigden vanuit Buren, Neder-Betuwe en Tiel: Wmo beleidsmedewerkers, Wmo consultants, en deelnemers van de Wmo participatieraad uit Buren, Neder-Betuwe en Tiel. Daarnaast waren beleidsmedewerkers uit de regio Rivierenland betrokken. Op basis van deze bijeenkomst zijn voorstellen gedaan door de gemeenten en KPMG Health om het HO-beleid aan te scherpen (zie hoofdstuk 3).

Dit aangescherpte beleid dient als basis voor het vervolg van het onderzoek. Voordat dit beleid geïmplementeerd kan worden, dienen deze aanscherpingen op de juiste wijze verwerkt te worden in het beleid. Het aangepast beleid dient vervolgens goedgekeurd te worden.

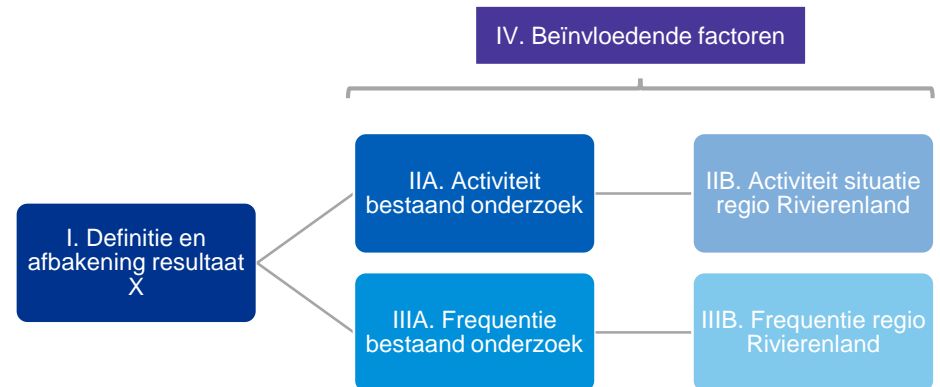
Bijeenkomst met expertgroep

Het aangescherpte beleid uit bovengenoemde bijeenkomst werd allereerst getoetst in de expertgroep om deze op inhoud te kunnen borgen. Figuur 8 illustreert de opzet van het vervolg van deze bijeenkomst om gezamenlijk een richtlijn op te stellen voor dit aangescherpte beleid.

Voor het opstellen van een richtlijn is het van belang eerst per resultaatgebied de definitie en afbakening vast te leggen (I). De volgende stappen

zijn om per resultaatgebied vast te stellen wat ten minste de benodigde activiteiten (II) en frequentie per activiteit (III) is om het desbetreffende resultaat te bereiken. Hiervoor kon de expertgroep gebruik maken van kennis en uitkomsten uit expertgroep bijeenkomsten van eerdere relevante onderzoeken (A) om dit vervolgens aan te passen naar de situatie in de regio (B). Als laatste werd een lijst opgesteld met mogelijke situaties en/of (beïnvloedende) factoren waarbij de richtlijn – in activiteiten en frequentie – mogelijk niet toereikend is (IV).

De samenstelling van de expertgroep is toegelicht op pagina 17. De uitkomsten van deze bijeenkomst zijn vastgelegd in hoofdstuk 3 van de voorliggende rapportage.

Figuur 8: Opzet bijeenkomst met expertgroep

B. Fase 2: Analyse

2. Analyse

Doel

Het doel van stap 2 was om vanuit het HO-beleid en de daarbij horende richtlijn uit fase 1 te komen tot een verdieping dat helder inzicht geeft in:

- De acties die nodig zijn om aangescherpt beleid te implementeren en te operationaliseren.
- De uit te voeren activiteiten, minimale frequenties en richttijden.

Uitwerken actieplan operationalisering

Uitkomsten van de documentstudie en bijeenkomsten in stap 1 worden zelfstandig door de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel geoperationaliseerd. De sessie wordt uitgewerkt door KPMG Health en vastgelegd in hoofdstuk 3 van het eindrapport.

Uitwerken analysekader

Aan de hand van het HO-beleid en de vastgestelde aanpassingen en gerelateerde richtlijn uit fase 1 is een analysekader opgesteld dat inzicht geeft in de invulling van de richtlijn. Met andere woorden: de benodigde activiteiten per resultaatgebied en de frequentie per activiteit om het resultaat te bereiken. Dit analysekader was het startpunt voor het verzamelen van beschikbare tijdsontbouwings in fase 3. Het analysekader onderscheidt logische clusters van activiteiten die samen bijdragen aan het behalen van het gewenste resultaat in ondersteuning. Binnen deze clusters vallen de activiteiten waarvan is vastgesteld dat deze minimaal noodzakelijk zijn.

Bij het ontwerp van het analysekader schenken we ook aandacht aan de (beïnvloedende) factoren die kunnen bepalen of meer of minder inzet benodigd is. Er is bijvoorbeeld te denken aan cliëntkenmerken of omgevingsfactoren. Tegelijk kan het zijn dat deze onderbouwing minder noodzakelijk is wanneer gekozen wordt voor een meer algemeen geldende basisnorm die vanuit onderzoek (het gesprek) nader invulling krijgt. In fase 1 zal dit ook aan de orde worden gebracht.

Vervolgens ontwikkelen we het analysekader door naar een rekenmodel. Het model rekt op basis van de frequentie en benodigde tijd per schoonmaakactiviteit een totaal aantal uur per jaar door. Ook dit model zal per gemeente worden uitgewerkt afhankelijk van het beleid. Omdat omgevingsfactoren en beleid wel gelijkenissen kennen worden op veel punten overeenkomsten verwacht.

De uitkomsten van deze fase zijn vastgelegd in hoofdstuk 4 van voorliggende rapportage.

B. Fase 3: Objectivering/ Fase 4: Rapportage

3. Objectivering

Doel

Input vanuit de praktijk wordt verzameld in fase 3 met als doel om invulling van de HO-richtlijn onafhankelijk te onderbouwen vanuit beschikbaar onderzoek.

Analyse op Wmo karakteristieken

Vanuit data-analyse werd in kaart gebracht wat de kenmerken zijn van de Wmo cliënten in de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel. Hierbij is zowel gekeken naar het gemiddelde als de spreiding rondom het gemiddelde. Middels deze analyse worden de verschillen tussen de gemeenten en de gemeenten uit eerdere onderzoeken geobjectiveerd.

Er is geen data-analyse uitgevoerd op de huidige inzet van de HO-ondersteuning. Deze data zou geen juist beeld geven van de benodigde inzet, omdat er momenteel sprake is van beschikken op resultaat. Hierdoor zegt de huidige bestede uren niet per definitie iets over het benodigde aantal uren.

Vertaling van tijdsmetingen in de praktijk vanuit andere gemeenten

Gerichte tijdsmetingen van schoonmaakactiviteiten uit de gemeente Utrecht en wasactiviteiten uit de gemeente Hoorn werden waar mogelijk gebruikt. Voor de schoonmaak- en wasactiviteiten waar geen tijdsmeting beschikbaar voor was (omdat dit in de praktijk weinig voorkomt) zijn door de expertgroep van de desbetreffende gemeenten destijds experttijden opgesteld. Voor deze activiteiten is ofwel gebruik gemaakt van richttijden uit de CIZ-richtlijn, omdat deze volgens de expertgroep nog geldend zijn, ofwel zijn nieuwe richttijden opgesteld door de expertgroep.

Bijeenkomst met expertgroep

Tijdens deze tweede bijeenkomst met de expertgroep werden de (voorlopige) resultaten van het onderzoek teruggekoppeld. Doel van de bijeenkomst was om te reflecteren op de onderzoeksresultaten en eventuele bijzonderheden in de uitkomsten beter te duiden.

De samenstelling van de expertgroep is toegelicht op pagina 17. De uitkomsten van deze bijeenkomst zijn vastgelegd in hoofdstuk 4 van de voorliggende rapportage.

Stap 4. Rapportage

De onderzoeksresultaten zijn beschreven in deze rapportage. De resultaten zijn besproken met de opdrachtgevers: de beleidsmedewerkers van de gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Tiel.

C. Aandachtspunten per uitvoeringsvariant

	Algemene voorziening	Maatwerk vz: Basis + aanvullende uren	Maatwerk vz: beschikken op uren	Maatwerk vz: beschikken op resultaat
	<i>Voor iedere cliënt is dezelfde ondersteuning beschikbaar in karakter en omvang</i>	<i>Breed onderzoek naar passende ondersteuning op verzoek cliënt. Nagaan of basisuren voldoen, zo niet aanvullende uren.</i>	<i>Breed onderzoek naar passende ondersteuning op verzoek cliënt. Onderzoek leidt tot activiteiten, frequentie en uren die worden toegekend</i>	<i>Breed onderzoek naar passende ondersteuning op verzoek cliënt. Onderzoek leidt tot definitie van resultaat voor cliënt</i>
I. Goede organisatie				
<i>a. Borging passende ondersteuning</i>	<u>Vereiste</u> : algemene voorziening moet passend zijn	Borgen wettelijke eisen zorgvuldig individueel onderzoek	Geen nadere vereisten/aandachtspunten anders dan Wmo 2015 zelf	Geen nadere vereisten/aandachtspunten anders dan Wmo 2015 zelf
<i>b. Borging toegankelijkheid</i>	<u>Aandachtspunt</u> : Duiding ‘lichte toets’ op toegang bij aanbieder. <u>Vereiste</u> : toegang tot maatwerk vz. indien algemene vz. onvoldoende is	Geen nadere vereisten/aandachtspunten anders dan Wmo 2015 zelf	Geen nadere vereisten/aandachtspunten anders dan Wmo 2015 zelf	Geen nadere vereisten/aandachtspunten anders dan Wmo 2015 zelf
<i>c. Borging betaalbaarheid</i>	<u>Aandachtspunt</u> : vaststellen van eigen bijdrage en toetsen financiële toegankelijkheid en rondom bewaken van anticumulatie eigen bijdragen	Geen nadere vereisten/aandachtspunten anders dan Wmo 2015 zelf	Geen nadere vereisten/aandachtspunten anders dan Wmo 2015 zelf	<u>Aandachtspunt</u> : Hoe passende vergoeding voor het PGB vast te stellen.
<i>d. Borging kwaliteit</i>	<u>Vereiste</u> : bereiken en ondersteunen kwetsbare burgers	<u>Vereiste</u> : bereiken en ondersteunen kwetsbare burgers	<u>Vereiste</u> : bereiken en ondersteunen kwetsbare burgers	<u>Vereiste</u> : bereiken en ondersteunen kwetsbare burgers

Contactgegevens

Arjan Ogink

KPMG

E Ogink.Arjan@kpmg.nl

T 06 48 263 503

Janinke Tol

KPMG

E Tol.Janineke@kpmg.nl

T 06 53 858 376

© 2019 KPMG Advisory N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263682, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit. Alle rechten voorbehouden.